

FAGLITTERÆRE E-BØGER

EN UNDERSØGELSE AF IPAD'ENS PLADS I EN MODERNE ADVOKATVIRKSOMHED

Forfatter: Kamilla Egefelt

Det erhvervsrelaterede projekts projektrapport

Afleveret 24/1 2012 til Det informationsvidenskabelige Akademi

Vejleder: Steffen Knak-Nielsen

Projektrapporten består af ca. 6.000 ord, hvilket svarer til 16 normalsider.

Projektrapport

Abstract

This business-related project module examines whether it is currently advantageous to read electronic legal literature on the iPad. This study is conducted for the law firm Bech-Bruun.

This is a pilot study where ten lawyers were given a self-chosen legal e-book on their iPad in a test period of one month. Then there were conducted a qualitative interview with each respondent. The entire process is described together with different types of legal literature and the challenges of DRM protected e-books produces on a iPad.

The product report contains the direct results from the survey which focused on respondents' motivation, the technique for use of e-books, and an economic aspect. It is concluded that because it is currently not possible to print DRM protected e-books on the iPad, the iPad does not work as a tool for reading legal literature.

Indhold

1.	Indledning.....	1
	Bech-Bruun og advokaterne.....	1
2.	Problemformulering	2
	Afgrænsning	2
3.	Teori, metode samt empiri.....	3
3.1	Teoretisk fundament	3
3.2	Typer af faglitteratur	3
	Vidensformer.....	3
	Faglitteraturens typologi.....	4
	Retskilder og juridisk litteratur.....	4
3.4	Design af interviewguide	5
3.5	Metode	6
	Testperiode.....	6
	Udvælgelse af undersøgelsesdeltagere.....	7
	Et kvalitativt dybdeinterview.....	7
	Ændringer i processen	8
	Ændringer fra projektaftalen.....	9
	Tilvalg i processen	9
3.6	Empiri og behandling af samme	10
	Valg af e-bogsudbyderen DJØF.....	10
	Køb eller leje en e-bog, og hvad er forskellen?	11
	Forlag støtter projektet	12
	DRM sikrede e-bøger på en iPad	12
4	Vigtige resultater fra analysen.....	13
	Forløbet af interviewene / undersøgelsen.....	13
	Resultaterne fra interviewene og deres fremstilling.....	13
	To typer af juridisk faglitteratur	14
	Der kan ikke printes.....	14

5.	Evaluering af processen.....	15
5.1	Evaluering af projektførløbet	15
	Kommunikation med Bech-Bruun	15
	Tidsplan og deadlines	15
	Projektstedets evaluering af processen	15
6.	Konklusion	16
7.	Perspektivering.....	17
8.	Litteraturliste	18

Bilagsoversigt

Bilag 1 – Mailkorrespondance med fokusgruppen	5 sider
A. Invitation til at medvirke i undersøgelse	
B. Lukker for tilmeldinger til undersøgelsen	
C. Retningslinjer og specifikt valg af e-bog	
D. Info om print og screen shots	
Bilag 2 – Interviewguiden	2 sider
Bilag 3 – Noter fra interviews.....	32 sider
Bilag 4 – Projektaftale	6 sider

Det erhvervsrelaterede projekts dele samt indbinding

Dette projekt består af flere forskellige dele med forskellige afleveringstidspunkter og indeholder selvstændige punkter, der kun behandles i netop denne del. Nedenstående punkter står i den rækkefølge, de er blevet afleveret:

- ❖ *Projektaftalen* blev afleveret september 2011 og indeholder den endelige aftale med Bech-Bruun og vejleder.
- ❖ *Produktrapporten* indeholder undersøgelsens resultater og blev afleveret i december 2011 til projektstedet, Bech-Bruun.
- ❖ **Projektrapporten** er den afsluttende opgave, som indeholder redegørelse for teori og metode, analyse af produktet samt evaluering af projektførelsen. Projektrapporten blev afleveret i januar 2012.

Opgaven afleveres i 2 bind

Fysisk bliver opgaven afleveret i 2 dele, hvilket letter læsningen, da bilagsdelen i den fysiske udgave har sin egen indbinding for at man kan læse rapporter side om side med bilagene.

- ❖ Første bind indeholder projektrapporten samt produktrapporten.
- ❖ Andet bind indeholder bilag samt projektaftale.

Elektronisk bliver opgaven afleveret som en enkelt PDF fil.

Sådan læses opgaven

Emneoverskrifter står med tal, understreget fed.

Hovedoverskrifter står med tal og fed.

Underoverskrifter står i fed.

Eftersom jeg har valgt at skrive en produktrapport frem for at producere eksempelvis en udstilling, har det været nødvendigt at holde et skarpt øje med ikke at behandle de samme emner i de to rapporter. Det har været formålet med denne projektrapport, at den for overskuelighedens skyld kan stå alene, og derfor vil der være enkelte steder, hvor et emne kort berøres, men hvor den dybere behandling findes i produktrapporten. Hvor dette er tilfældet, er det tydeligt markeret med en fodnotehenvisning.

1. Indledning

Danmark er digitaliseret og trådløst internet er tilgængeligt hele tiden. Flere og flere tager de nye medier i brug, og med disse medier i hånden bærer vi rundt på en platform, som giver os mulighed for at være online alle steder, døgnet rundt. Salget af trykte medier falder, hvorfor forlagene har ændret taktik og indsatsen koncentrerer sig nu også imod e-publicering.

Flere er nået dertil, hvor de har vænnet sig til at alt er tilgængeligt online – hvis de ikke finder det online, så findes det nok slet ikke. En farlig taktik vil mange især informationsspecialister mene, men når dette er virkelighed for nogen, må der findes måder at tilgodese dette forhold.

Bech-Bruun og advokaterne

Bech-Bruun er et af landets største advokatvirksomheder med ca. 380 medarbejdere¹ hvoraf ca. 230 er jurister². Bech-Bruun har et juridisk fagbibliotek med over 12.000 bøger, adgang til fagdatabaser og andre online e-ressourcer. To personer er ansat i biblioteket, min chef, bibliotekar Lars Kristensen. Jeg er ansat som studentermedhjælper. Sådan har det været i snart 3 år.

I sommeren 2011 fik alle jurister på Bech-Bruun tabletcomputeren iPad og efter den første mistro havde lagt sig, begyndte flere og flere at bruge iPad'en som et arbejdsredskab i stedet for et stykke legetøj. For at følge med og også gerne være på forkant med udviklingen overvejede Lars Kristensen, om biblioteket skulle begynde at tilbyde elektronisk faglitteratur ud over de Kindler, biblioteket stiller til rådighed. Fordi juristerne alle er udstyret med en iPad, var det oplagt at holde fokus på iPad som medie og juristerne som brugere.

1 www.bechbruun.com/da/Mennesker

2 Pr. 1.1. 2012 fusionerede Bech-Bruun med Philip advokatfirma, som derfor bringer Bech-Bruun op 519 medarbejdere hvoraf 259 er jurister. Da dette øgede antal medarbejdere først er tiltrådt efter undersøgelsens afslutning, bliver der i nedenstående helt set bort fra dette.

2. Problemformulering

Med udgangspunkt i ovenstående verdensbillede formuleres problemformuleringen således:

Kan iPads bruges som et arbejdsredskab for jurister, til tilegnelse af faglig viden?

Afgrænsning

Her præciseres problemstillingen yderligere og der defineres, hvad rapporten ikke handler om. I processen omkring produktrapportens tilblivelse blev problemfeltet fastlagt til at omhandle 3 punkter: motivation, teknik og økonomi, hvor motivation i denne projektrapport, er delt op i to for overskuelighedens skyld. Det, som skulle undersøges, blev derfor til:

- ❖ om juristerne i Bech-Bruun var parate til at tage e-bøgerne til sig

Dette blev operationaliseret ved at 10 jurister fik en selvvalgt fagrelevant e-bog på deres iPad i en testperiode på en måneds tid med efterfølgende interview af oplevelsen ved at bruge mediet.

- ❖ om det er holdbart at læse e-bøgerne fra en iPad

Dette bliver vurderet ud fra juristernes holdning til at benytte iPad som medie for faglitteratur, der er altså tale om den personlige og subjektive vurdering fra juristernes side og ikke en faktaorienteret vurdering, om juristerne er i stand til at bruge programmet korrekt. Dette felt behandles i produktrapporten.

- ❖ om teknologien og e-bogsudbydere er klar, til at biblioteket skal begynde at tilbyde e-bøger i udlånet

Teknologien, der vurderes i denne opgave, er et mix af e-bogslæseren og teknologien bag e-bøger. Teknologien vurderes ud fra juristernes interviewsvar, som findes i produktrapporten, men samtidig også ud fra e-bogsforlag, som udbyder den juridisk faglitteratur på dansk.

Apples iPad har haft stor gennemslagskraft på det danske marked. Til denne undersøgelse bruges iPad'en som medie til undersøgelse af læselighed af e-faglitteratur, men samtidig har det været en målsætning at gøre test- og analysearbejdet alment for tablets generelt. Det er altså ikke iPad som produkt men som middel der er udgangspunktet.

- ❖ om det er økonomisk holdbart

Det økonomiske aspekt bliver kort vurderet ud fra juristernes og bibliotekets perspektiver³.

³ Det økonomiske aspekt er dækket i produktrapporten, side 16.

3. Teori, metode samt empiri

3.1 Teoretisk fundament

Hele projektet blev indrammet af en teoretisk sfære, der først måtte forstås og undersøges inden projektudførelsen kunne begynde. Derfor følger kapitlets emner den kronologiske orden for hvordan, og i hvilken rækkefølge undersøgelser og analyser blev udført. Logikken bag kronologien er som følger: for at kunne for at kunne opstille relevante spørgsmål i interviewguiden, måtte indsigten omkring faglitteraturen undersøges, og derefter analyseres.

3.2 Typer af faglitteratur

For at kunne evaluere den elektroniske faglitteraturs egnethed til det juridiske marked, valgtes det at tage udgangspunkt i vidensfilosofien, nærmere bestemt vidensformer samt herefter en mere typologisk tilgang til faglitteraturen.

Der er brugt flere tilgange til klassificering af forskellige typer af faglitteratur. Til denne klassificering er brugt teori omhandlende vidensformer fra Gustavsson (2001), dokumenttypologier fra Hjørland (1990, 1997) og retskildetyper fra Blume (2009).

Vidensformer

Når man betragter den juridiske faglitteratur, er der her tale om en lang række af forskellige typer faglitteratur og for at få mere hold på disse typer af faglitterær viden inden for emnet, er det nødvendigt at være bevidst om, hvilke vidensformer den juridiske faglitteratur ligger under.

Aristoteles skelner mellem tre vidensformer: episteme, techne og fronesis, disse er beskrevet af Gustavsson (2001; 32 ff.):

Episteme er viden, som er nødvendig for at forstå, hvordan verden er opbygget og fungerer. Det er en teoretisk-videnskabelig viden, som er faktuel og eksplicit. Den kan forklares og forstås ved hjælp af sproget.

Techne er viden, som er nødvendig for at kunne skabe og producere. Den kaldes praktisk-produktiv kyndighed og kan også benævnes som tavs viden.

Fronesis er viden, som er central i forhold til at kunne fungere som etiske mennesker og demokratiske medborgere. Benævnes også som politisk-etisk klogskab. Her handler det om at kunne fornemme og mærke, hvad der er rigtigt at gøre i de konkrete situationer, så man handler i overensstemmelse med egne værdier og interesserer sig for det gode liv.

Selvom de tre vidensformer heroverfor er opstillet som hver sit spor, flyder de sammen og påvirker hinanden. Det er tydeligt at epistemen er den videnstype, den juridiske faglitteratur ligger inden for,

fordi epistemen kan forstås og forklares ved hjælp af sproget. Juristerne læser dog litteraturen med fronesis for øje. Det er med til at karakterisere det særlige i det juridiske felt og derfor er det vigtigt, at e-bøgerne kan leve op til dét krav.

Faglitteraturens typologi

Genstandsfeltet for nærværende opgave indkredses mere end vidensformerne umiddelbart formår. Her ses der nærmere på typologien i den juridiske gren af faglitteratur samt dennes underpunkter for at kunne undersøge typerne af juridisk litteratur samt deres egnethed til det elektroniske medie.

Hjørland (1990 og 1997) beskriver flere forskellige dokumenttypologier, som kan defineres ud fra forskellige vilkår. Dokumenttyperne ses som værktøjer som passer til forskellige funktioner af det faglitterære aspekt. Derfor er nedenstående dokumenttypologi lavet med grundlag i Blume (2009 og 2011) gennemgang af retskilderne inden for det juridiske felt, hvorefter typerne af faglitteratur er lavet med fundament i Hjørland (1997, kap 5.) kildelitteratur.

Retskilder og juridisk litteratur

Inden for juraen findes der mange særdeles forskellige typer af trykt materiale. Begrebet retskilder, defineres som det stof, hvorfra de retslige regler stammer og hvorfra de kan udledes (Blume 2011; kap. 11), indeholder retsforskrifter og afgørelser:

Retsforskrifter indbefatter love, bekendtgørelser, cirkulærer, forordninger, direktiver og traktater. Enkelte regler i en retsforskrift kan være upræcist eller åbent formuleret.

Afgørelser kaldes også retspraksis og karakteriseres ved at være den retslige stillingtagen til et konkret foreliggende spørgsmål. Der er forskel på domstolsafgørelser og administrative afgørelser.

Retsforskrifter og afgørelser er formaliserede retskilder; Her fastlægges autoritativt retslige regler. Den måde retsforskrifter bliver til på, er meget velordnet og tillægges derfor en mere forpligtende karakter end forarbejder og juridisk litteratur:

Forarbejder bliver til, før en retsforskrift og begrundes, hvorfor en given lov ønskes gennemført, samt giver en forklaring på meningen med de enkelte regler i loven.

Juridisk litteratur er ikke autoritativt fastsat, men er som udgangspunkt mere fri i sit udtryk. Kan eksempelvis klarlægge retsdogmatikken⁴. Juridisk litteratur bliver som hovedregel ikke brugt som juridisk argumentation, men ses nærmere som et bidrag til denne.

Forarbejder og juridisk litteratur er mindre formaliserede kilder og indeholder en mindre normativ tilgang til stoffet. Det er meget sjældent, at der i retslige afgørelser udtrykkeligt bliver henvist til

⁴ Juridisk retsdogmatisk litteratur beskriver gældende ret. Intentionen er altså at beskrive retstilstanden som den er. Blume (2011; s. 66).

litteratur. På den anden side er der ikke tvivl om, at litteraturen indgår som en faktor i den juridiske beslutningsproces og derfor i denne forstand kan betragtes som en kilde.

Ifølge ovenstående kan faglitteratur klassificeres ud fra ganske mange synsvinkler. De 3 gennemgåede er filosofisk, bibliotekarisk faglitterært og den sidste, ud fra et juridisk faglitterært perspektiv.

Jura er med sin, på flere måder unikke litteratur ikke mulig at tilpasse til en klassisk dokumenttypologi. Inden for det juridiske felt findes meget faglitterært materiale, som ikke betegnes som faglitteratur, men som retskilder – det er dog fagligt relevant litterært kildemateriale. Dette projekts fokus er på faglitteraturen, og derfor er ovenstående teori blandt andet blevet brugt til interviewene for at have en baggrundsforståelse for det juridiske faglitterære materiale, for at kunne stille flere relevante spørgsmål.

3.4 Design af interviewguide

Dette afsnit koncentrerer sig kort om teorien bag designet af interviewguiden. Selve interviewguiden ses i produktrapporten, spørgsmål og svar ses i bilag 2 og 3. Dette er gjort som en del af opgaveoplæggets krav.

Forinden udførelsen af interviews og til senere bearbejdning af data blev Steinar Kvale (2009) brugt fordi hans teorier er et anerkendt værktøj til mange typer af interviewundersøgelser, også til denne type, som er en forundersøgelse. Til denne interviewguide blev i særdeleshed teorien *kvalitative interviews* og *de syv faser af en interviewundersøgelse* brugt, som består af følgende:

- 1) *tematisering af et interviewprojekt,*
- 2) *design,*
- 3) *selve interviewet,*
- 4) *transskription,*
- 5) *analyse,*
- 6) *verifikation og*
- 7) *rapportering.* Kvale (2009; 36)

Tematiseringen endte med at falde i syv hovedgrupper med forskellige underspørgsmål, som kunne plukkes ud, efter en tidsfaktor. Designet blev lavet sådan, da der var tale om en forundersøgelse, der skulle skitsere nogle tendenser.

Spørgsmålene er en kombination af åbne og lukkede spørgsmål⁵ der kunne plukkes i ud fra en tidsfaktor samt relevans for den enkelte interviewedes opfattelse. Årsagen til designet af interviewguiden og dennes kombinerede spørgeteknik er, at nogle af spørgsmålene, der rejste sig

⁵ Se bilag 2, Interviewguide

under operationaliseringen af problemformuleringen, er decideret kvantitative; eksempelvis var der brug for at vurdere respondenternes opfattelse af e-bogen versus en trykt bog.

Selve interviewet er naturligvis vigtigt, da svarene er hjørnesten i denne undersøgelse. Det komplicerede ved et interview er, at det er svært at gengive nøjagtigt ikke blot hvad der blev sagt, men også hvad der blev ment⁶.

Punkt 4 behandles nærmere i produktrapporten, men her skal kort nævnes, at selve interviewet var sat i kendte rammer på arbejdspladsen, for at respondenterne kunne føle sig trygge og ikke blive forstyrret af kollegaer⁷.

Analyse samt verifikation behandles nærmere i empiridelen⁸.

Dette projekt, anses som værende hoveddelen af rapporteringen, jævnfør studieordningen. Det faktum at projektet er en forundersøgelse, er medvirkende til at der ikke kan konkluderes fyldestgørende ud fra mængden af data.

3.5 Metode

I dette afsnit beskrives metoden, der er benyttet i projektrapporten. Der argumenteres for og imod den metode, der endte med at blive benyttet. Til metoden benyttes blandt andet fagbogen *Den skinbarlige virkelighed* af Andersen (2010) som opslagsværk, samt sund fornuft. Dette er for at sikre et metodevalg, der sørger for at projektrapporten får troværdighed i analysearbejdet samt tolkningen af dette.

Den kvalitative analyseform blev valgt frem for den kvantitative, fordi der var begrænset mængde tid til hele undersøgelsen og derfor også en begrænset tid til databehandling. Fordi dette er en forundersøgelse, som skal give en god indikation af, om det kunne være værd at fortsætte udforskningen af emnet, var det nærliggende at vælge interviewformen.

Selvom der er risiko for fejlfortolkning og påvirkning af respondenterne, giver den kvalitative interviewform bedre mulighed for at opdage holdninger, end man kan få ved brug af et spørgeskema.

Testperiode

Til produktrapporten blev det aftalt at undersøgelsen skulle indledes med en testperiode. Det blev derfor aftalt, at juristerne skulle have en valgfri faglitterær e-bog på deres iPad i en måned til test og at juristerne i denne periode benyttede e-bogen, så de kunne blive bekendt med værktøjets funktioner samt få føling med at bruge faglitteratur på en ny måde.

⁶ Selve interviewguiden, svar og rammerne ses i bilag 2, 3 samt i produktrapport, side 6-7.

⁷ Se yderligere i produktrapporten side 6-7, Interviewguiden.

⁸ side 15 – 17.

At længden skulle være på en måned, blev fastsat ud fra et rent praktisk synspunkt i forhold til, at det erhvervsrelaterede projekt er berammet til 4 måneder, samt at brugerne allerede havde haft iPad i flere måneder, så det var nærliggende at formode et vist kendskab til grundlæggende brug af en iPad.

Faren ved at gøre denne antagelse er, at man risikerer at der i puljen af undersøgelsesdeltagere findes personer, som ikke har brug iPad overhovedet. Dette vil skævvride undersøgelsesresultatet i forhold til, hvis alle havde et indgående kendskab til iPad'en og dens funktioner, til gengæld giver det måske et mere realistisk billede af, hvordan deltagernes opfattelse ville være, hvis undersøgelsen var udført på alle 230 jurister i Bech-Bruun.

Udvælgelse af undersøgelsesdeltagere

Undersøgelsen fokuserer kun på Bech-Bruuns jurister, og dette har jeg valgt for at få en faglig plausibel vurdering af e-bøgerne på en iPad, og fordi de er de eneste, som har modtaget en iPad af virksomheden. Forundersøgelsen er på frivillig basis.

Jeg har kun mailet⁹ til mailgruppen LL- jurister som tælle 178 jurister i Bech-Bruun, Langelinie. For at kunne supportere respondenterne både før og under forløbet, blev Aarhusafdelingen valgt fra.

Valget¹⁰ faldt på de 12 jurister, som svarede først tilbage på mailen, fordi jeg vurderede at de kunne holde ved i hele testforløbets længde. Der var blevet defineret 10 deltagere i projektaftalen og 12 nåede at melde sig til, inden tilmeldingen lukkede. Dette viste sig som heldigt, fordi flere faldt fra ved opstarten af testperioden. Allerede ved valg af fagrelevant bog, blev feltet reduceret til præcis 10 deltagere.

Resultaterne i undersøgelsen ville givetvis have givet et anderledes resultat, hvis det var blevet valgt at undersøge en hel afdelings brug af e-bøger i stedet for den valgte metode, men ovenstående udvælgelsesmetode gav mulighed for et bredt udsnit af jurister, fra fuldmægtige til partnere, samt at hele feltet måtte forventes at have en initial interesse for e-bøger og for iPad.

Et kvalitativt dybdeinterview

Denne forundersøgelse skulle komme en foreløbig afklaring på om e-bøger med fordel kan bruges på en iPad for det juridiske segment. I Bech-Bruun er der som nævnt 230 jurister ansat, og det var derfor teknisk muligt at udføre en kvantitativ undersøgelse af området, men fokus for nærværende opgave var at udføre en forundersøgelse og opfylde projektaftalens ønske om at alle forsøgspersonerne fik en e-bog i en testperiode på en måned. Derfor faldt metoden for dataindsamling på en dynamisk kvalitativ undersøgelsesform med usystematisk kontrol, hvor produktet testes på en mindre gruppe af mennesker.

Intentionen med at vælge den kvalitative metode er for at opnå indblik i juristernes indre følelser og motiver i forhold til brugen af iPad. Formålet med at vælge dybdeinterviewet som interviewform er

⁹ Se bilag 1

¹⁰ Dette punkt er også beskrevet i produktrapporten, side 3.

fordi når man sidder på tomandshånd har man en mere intim og personlig kontakt, end der kan opnås ved et fokusgruppinterview. Samtidig bliver personen ikke påvirket af andres holdninger i situationen. Ydermere kan jeg som interviewer holde fokus og overblik ved kun at koncentrere fokus på én person. Det lægger dog et pres på mig, fordi jeg skal være aktiv lytter og ikke kan trække mig tilbage fra samtalen og se hvor den fører hen.

De dybere behov og præferencer vedrørende fagliglitteratur på iPad, skal afdækkes, og det får juristerne rig lejlighed til at udforske i den testperiode på en måned, de har til at sætte sig ind i en selvvalgt e-bog og dens funktioner på deres iPad.

Spørgsmålene i interviewguiden er udarbejdet med åbne spørgsmål, da denne spørgemetode giver uforudsigelige svar – interviewpersonen skal tænke over svaret, og dette giver en løs struktur inden for temaet og giver dermed interviewpersonen mulighed for at få netop de pointer frem, som han mener, er vigtige.

En anden vigtig pointe for en undersøgelse af denne størrelse er, at mindre grupper interviewpersoner åbner op for muligheden for uddybende svar og faciliterer en dialog omkring de behov, juristerne måtte have for en fremtidig adgang til e-bøger.

Når der udføres kvalitative dybdeinterviews, vil der fremkomme både relevant og mindre relevant information for opgavens fokus. Dette skaber både en stor mængde af empirisk information som i denne opgave nærmer sig 4 timers lydoptagelser, og det er bestemt ikke alt, som er direkte relevant for denne opgaves fokus.

Udvælgelsen af relevant materiale er sket ud fra min personlige bibliotekariske opfattelse af, hvilke kommentarer der kan besvare problemformuleringen betydningsfuldt, informativt og bemærkelsesværdigt. Jeg har forsøgt at give alle respondenterne en stemme i produktrapporten.

Der må også påregnes en vis risiko for fejlfortolkning af materialet i bilag 3, fordi jeg som en subjektiv observatør, ikke kan undgå at pålægge noterne fra interviewene en knivspids af min personlige fortolkning.

De svar, respondenterne har givet, findes i bilag 3. De kommentarer, jeg har set som værende mest relevante for hele denne opgaves fokus, er behandlet i produktrapporten¹¹, dermed ikke sagt at resten af bilags 3's indhold ikke er interessant og ville kunne have relevans for Bech-Bruun.

Ændringer i processen

Da projektaftalen blev godkendt i september måned, var den kun en ramme for hele opgavegrundlaget og dens indhold byggede på indledende tanker og en måneds forberedende basisviden. Derfor blev det udervejs i forløbet nødvendigt at ændre i selve udførelsen af opgaverne i forhold til, hvad vi først havde defineret i projektaftalen. Dette blev gjort løbende i samråd med vejleder og Lars Kristensen for at sikre, at undersøgelsens formål stadig var i fokus.

¹¹ Siderne 8-16

Ændringer fra projektaftalen

❖ Netgenerationen¹²

Som nævnt i indledningen af projektplanen var det meningen at holde et vist fokus på, om netgenerationen har indvirkning på de ældre generationers brug af det elektroniske medie. Dette punkt blev umuligt at undersøge, fordi der i denne forundersøgelse blev lavet en kvalitativ undersøgelse med et for lille antal af jurister til at kunne trække nok kvantitativt materiale. De ti respondenteres aldre, kan ses i produktrapportens figur 1, hvor syv ud af ti respondenter er i trediveerne, men det er som sagt et for spinkelt grundlag til at bruge til noget substantielt.

❖ Testperiodens parametre¹³

I starten var tanken, at man ikke måtte benytte den trykte bog i testperioden, men som man vil se senere i empiribehandlingen, var dette ikke muligt.

Vi (Lars Kristensen og jeg), havde også overvejet kun at benytte 2 typer af faglitteratur, som skulle være forudbestemt af os til alle respondenterne. Dette blev fravalgt for at sikre større engagement hos brugerne og for at tilgodese faglige forskelligheder hos deltagergruppen.

Tilvalg i processen

❖ iPad og DRM

Det var en overraskelse, at det var en så stor udfordring at få DRM-beskyttede¹⁴ (Se nærmere om DRM i empirien) e-bøger på en iPad, og dette viste sig at være altafgørende for juristers brug af juristers faglitteratur. Selvom DRM ikke var en stor del af undersøgelsesfeltet indledningsvist, blev det konstateret at det var essentielt for besvarelse af problemet.

❖ Kindle

Til selve interviewene virkede det unaturligt ikke at have bibliotekets udlåns-Kindle til sammenligning af eksempelvis skærmens læselighed, og e-ink¹⁵, derfor fik de sidste fem interviewede en Kindle i hånden under den sidste del af interviewet, så de kunne sammenligne med deres iPad. Denne plan lykkedes ikke helt som forventet, blandt andet fordi det blev tydeligt, at kun dem som havde prøvet en Kindle i forvejen, kunne tage umiddelbar stilling til dens teknologi. Derved blev det klart, hvorfor det er vigtigt, at juristerne havde kendskab til iPad'ens teknologien, inden de fik tilbud om en e-bog til testning.

¹² Bilag 4, Projektaftale, side 1

¹³ Bilag 4, Projektaftale, side 4.

¹⁴ **DRM** er en form for kopibeskyttelse. DRM står for Digital Rights Management som er betegnelsen for teknologier, som rettighedshavere bruger til at adgangskontrollere et elektronisk materiale, altså e-bøger i denne opgave. Det bør fremgå af forhandlerens site, hvilken type DRM e-bogen er beskyttet med - om nogen.

¹⁵ E-ink er *elektronisk blæk* som giver et særdeles roligt billede uden baggrundsbelysning.

www.eink.com/technology.html

3.6 Empiri og behandling af samme

I centrum for denne undersøgelse står empirien, som indeholder holdninger og overvejelser om faglitterære e-bøger fra de ti jurister i undersøgelsen. Desuden er e-bogsudbyderen også undersøgt, da der i løbet af projektperioden viste sig at være et behov for at indlemme den tekniske forståelsesramme for at forståeligøre noget af problematikken omkring e-bøger.

Valg af e-bogsudbyderen DJØF

Dette afsnit ligger under empirien, da e-bogsudbyderen er en del af selve undersøgelsesfeltet.

Der er findes et stort antal danske udbydere af e-bøger. Nogle af de store er Saxo, Gyldendal og Gad, men også specialiserede inden for faglitteraturen er f.eks. Academic Books. Mulighederne har været undersøgt, men er også valgt fra igen blandt andet på grund af forældede sites og dårlige søgefaciliteter med manglende mulighed for søgning indeholdende e-bøger og faglitteratur eller jura.

Den juridiske litteratur er et lille område inden for faglitteraturen, og fordi juralitteratur hovedsageligt bliver publiceret af danske forlag, har jeg valgt at se nærmere på disse. Hovedparten af juralitteraturen bliver produceret hos de tre danske forlag, Karnov Group, DJØF, og Magnus. De to første forlag har den største diversitet af juridiske emner, hvorimod Magnus hovedsageligt udgiver litteratur om skat og moms. Karnov Group står lidt stille og ser tiden an med hensyn til e-bøger, men det gør DJØF ikke – de har et nyudviklet site kun til salg af e-bøger¹⁶. Derfor bliver DJØF forlags e-bøger brugt i denne undersøgelse.

Fordelen ved at vælge et juridisk forlag som DJØF, er mange:

- ❖ Anparten af relevant kvalitetslitteratur er meget høj
- ❖ Dækker store dele af de juridiske emner
- ❖ De sælger hovedsageligt faglitteratur
- ❖ Nemt at sende en bruger ind på deres e-bogs site og vælge en e-bog
- ❖ Man kommer så tæt på DRM som muligt

Ulemper ved at vælge et juridisk forlag som DJØF:

- ❖ Det er ikke alt relevant materiale, juristerne kan få fat i
- ❖ At e-bøgerne har indlagt DRM

Grunden til at det er vigtigt at komme tæt på DRM er, at de udbydere, som ikke har pålagt e-bøgerne DRM, men kun videredistribuerer e-bøger, beskriver ikke altid helt tydeligt, hvad man som forbrugere kan og ikke kan med e-bøgerne. Jeg har spurgt DJØF, og hos DJØF bliver e-bøger DRM-sikret med hård DRM¹⁷ og pålagt restriktionen at e-bogsfilen kan downloades til maksimalt 5

¹⁶ ebog.djoef-forlag.dk

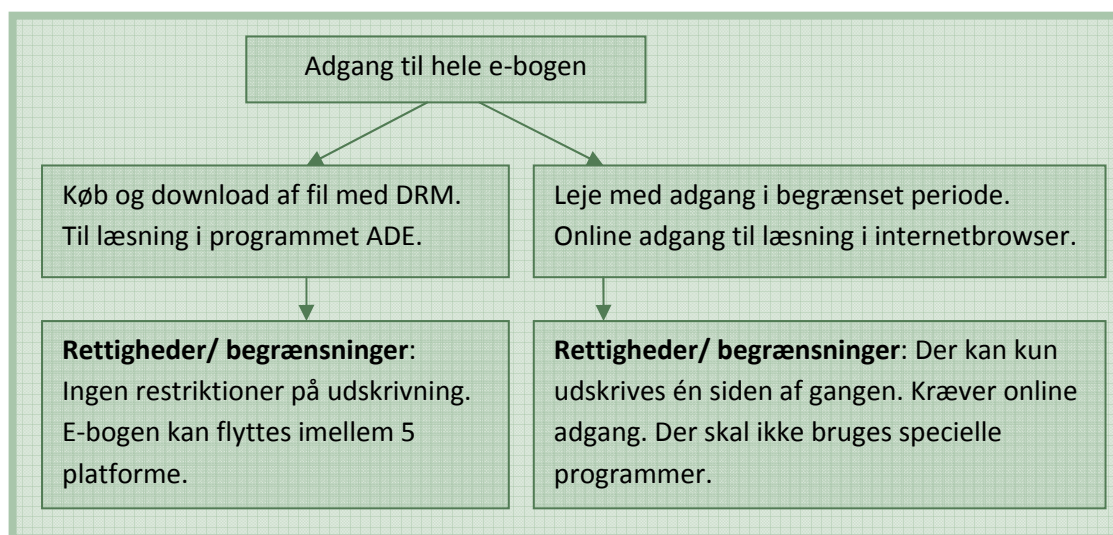
¹⁷ **Hård DRM** bruges til at pålægge e-bogen begrænsninger, som bruges til adgangskontrol. Der kan blokeres for hvor mange forskellige computere e-bogen må aflæses fra, eller hvor meget af e-bogen der må printes. Der kan også sættes grænse på hvor længe den enkelte fil kan læses (fx 30 dages lån).

enheder med ADE¹⁸, hvis Adobe ID¹⁹ bliver brugt til autorisation. E-bogen kan ligge på flere enheder samtidig. Det er interessant, at DJØF har valgt ikke at pålægge filerne printrestriktioner, hvilket gør at e-bogen kan printes ubegrænset,²⁰ såfremt den læses i et program, hvorfra der kan printes.

Det skal nævnes, at dette blev undersøgt i september 2011 og her i januar 2012, har markedet allerede ændret sig med både flere e-bogsudbydere og større udvalg. Det er et spændende område i rivende udvikling.

Køb eller leje en e-bog, og hvad er forskellen?

Hos DJØF er det muligt at erhverve e-bøgerne i flere formater alt efter om du køber kapitler fra, eller hele bogen. Det er også muligt at leje bogen i 30 dage. Det ville altså være muligt at give de ti jurister et lejet eksemplar af en e-bog i en måned, men der er forskel på, hvilken type adgang man får, alt efter hvilken af mulighederne man vælger.

Figur 1: Diagram over de forskellige købs og lejemuligheder DJØF forlag tilbyder for hele e-bøger

Som figur 1 illustrerer, vil man ved at leje e-bøgerne kun få online adgang til læsning af e-bøgerne i en internetbrowser. Der er samtidig forskel på de begrænsninger og rettigheder, man som forbruger har, alt efter hvilket valg man træffer. Selvom det er en mindre bekostelig affære at leje e-bogen i en måned, så er muligheden fravalgt til fordel for at købe e-bogen til download i ADE.

Selvom e-bogen er købt og downloadet, så er det formelt set ikke selve e-bogen der er købt, men blot retten til at læse den og have den liggende på sin computer.

¹⁸ ADE er en forkortelse for Adobe Digital Edition, som er et gratis program, som er nødvendigt for at aflæse DRM sikrede filer på computere. Det er både et program til at læse filerne i, som samtidig kan afkode licenser pålagt filen. Programmet kræver computeren, kan køre flash.

¹⁹ Adobe ID er et login som skal bruges sammen med ADE. Når e-bøger er DRM sikrede, bruges Adobe ID til at kontrollere at de rettigheder, køberen har, kan bruges eksempelvis ved at administrere at køberen kan lægge e-bogen på op til fx 5 enheder (PC, tablet, e-bogslæser), men kun 5 – ikke flere.

²⁰ ebog.djoef-forlag.dk/BookStore/fetchPubDataActionHome.do?key=E_BOOK

Forlag støtter projektet

I starten af forløbet med at lægge e-bøger på iPads skete noget meget interessant. Tidligere i processen havde jeg talt og mailet med Thomas Lottrup, fra DJØF forlag og han havde været meget behjælpelig med svar på både tekniske og andre relevante e-bogs spørgsmål, jeg havde. Efter den første e-bog var blevet lagt på den første iPad, ringede Thomas og gav den glædelige nyhed, at de gerne ville give os de bøger, som skulle bruges i undersøgelsen, mod at jeg ville dele min opgave med DJØF. Det havde jeg allerede foreslået, så det var jeg indforstået med.

Jeg har også fået henvendelse fra Karnov Group, som gerne vil læse rapporten samt holde møde om indholdet og mine konklusioner.

Man skal være varsom med hvordan man får hjælp i et projekt, og samtidig bevarer objektiviteten. I dette tilfælde var der ikke tale om store økonomiske vindinger i forhold til brug af e-bøger hverken for Bech-Bruun, eller mig selv, derfor mener jeg at selvom projektet er støttet af DJØF, formår jeg stadig at være upartisk.

DRM sikrede e-bøger på en iPad

For at læse DRM-sikrede e-bøger skal der som sagt bruges en computer installeret med ADE. ADE kan kun køre på computere, som understøtter brugen af flash og det gør iPad ikke. For at tilgå DRM-beskyttede filer på iPads, var det derfor nødvendigt at finde et program, som kan læse Adobe sikrede DRM-filer, men uden brug af Flash. Programmet Bluefire Reader, kan netop dette:

“Bluefire Reader integrates Adobe® digital publishing technologies, the most widely used eBook distribution and reading system. Our Adobe Reader Mobile based applications support ePUB and PDF”²¹

Bluefire Reader kan altså læse Adobes rettighedssikrede PDF filer på iPad og understøtter samtidig platformen iPad. Programmet skulle altså fungere, så dette testede jeg ved at købe kapitler fra en e-bog fra DJØF. Det fungerede uden problemer i Bluefire Reader, men rettighederne på kapitler svarer til rettigheder ved leje af en e-bog, (se figur 1) så undersøgelsen var ikke hel præcis.

Der vil altid være uafprøvede variabler som ikke kan gennemtestes, eksempelvis sad jeg med en første generations iPad, og juristerne har en 2. generations iPad, samtidig var der netop blevet frigivet en større iOS5 opdatering til iPad, som kun enkelte havde opdateret deres iPad med. Med enkelte variabler uafklaret valgte jeg at starte undersøgelsen og håbe på det bedste. Ved udrulning var der ingen tekniske problemer, og alt forløb som planlagt.

²¹ www.bluefirereader.com/branded-reading-apps.html

4 Vigtige resultater fra analysen

Man kan konkludere ud fra vidt forskellige perspektiver alt efter hvordan man fortolker analysens resultater. For at sikre de mest relevante svar for opgaven her, er der plukket i bilag 3's indhold, for at besvare problemformuleringen så præcist som muligt.

Forløbet af interviewene / undersøgelsen

Spørgeskemaet består af syv hovedgrupper med i alt 26 spørgsmål²². Flere af disse fik jeg aldrig stillet, blandt andet fordi interviewene foregik flydende, og alle var glade for at fortælle om deres oplevelser og holdninger. Det har aldrig været hensigten at nå alle 26 spørgsmål igennem pr. interview. Hensigten med at have den mængde spørgsmål var, at kunne holde interviewet gående og for at kunne gå i dybden med netop de emner, den enkelte respondent synes var relevant. Man kan altså sige, at øvelsen gik ud på at få dækket så mange forskellige holdninger som muligt, og der skulle også være plads til at respondenterne kunne komme ind på emner, jeg ikke selv havde tænkt på, hvilket især er tydeligt i interview nummer 5²³.

For at have fuld koncentration på respondenterne samt være en aktiv lytter i samtalen, valgte jeg at optage alle interviewene. For at opfylde ønsker om fortrolighed hos respondenterne, bliver resultaterne af interviewene ikke offentliggjort i deres fulde længde. Jeg har valgt, efter diskussion med min vejleder, at vedlægge en opsummering af hvert interview i noteform²⁴.

Resultaterne fra interviewene og deres fremstilling

Resultaterne i bilag 3, hvor hvert interview er kogt ned til ca. 3 siders noter pr. person, er i en overskuelig og håndterbar størrelse. Noterne giver et billede af respondenternes meninger på de stillede spørgsmål. Alle lydfilerne er blevet transskriberet to gange hver, hvor der ved anden gennemlytning og nedskrivning blev fanget mange unøjagtigheder fra første gennemgang.

Jeg har lært utrolig meget af at høre min interviewstil på optagelserne. De fire gange jeg hørte filerne, blev det klart for mig, at der er meget at lære endnu inden for interviewerkunsten og måske ville resultaterne af undersøgelsen være klarere, hvis disse var udført af en professionel interviewer.

Svarene er meget forskellige og giver en bred vifte af differentierende informationer inden for rammerne. Resultaterne kan stå alene, men kan også bruges som grundlag for en mere fokuseret undersøgelse, hvor enkelte dele fra denne undersøgelse kan undersøges mere dybdeborende.

²² Spørgeskemaet kan ses i sin fulde længde i interviewguiden, bilag 2.

²³ Bilag 3, side 16-17.

²⁴ Se bilag 3.

To typer af juridisk faglitteratur

Det blev tydeligt under selve interviewene, at juristerne benytter faglitteraturen på to meget signifikante måder. Derfor er dette ikke taget med i hverken afgrænsning eller projektaftale - til gengæld kunne jeg konstatere at det var meget vigtigt for denne opgaves korrekte svar på problemformuleringen:

Efter en sortering af respondenternes valg²⁵ af litteratur sammenholdt med respondenternes svar til interviewene, kan indeværende forundersøgelse udlede, at faglitteraturen deles op i to forskellige dele.

Den ene type litteratur indeholdt tre bøger fra serien Ret & Rimeligt, som er bøger i A5 størrelse. Det er bøger, som giver en introduktion til et emne og er let læselige. Sammen med bogen Værgemål var disse fire bøger typisk bøger, hvis indhold læses eller skimmes. Bøgerne var alle på under 200 sider og koster imellem 150-200 kr. De fire respondenter brugte bøgerne til decideret læsning og havde ikke brugt eksempelvis søgefunktionerne nævneværdigt, som man eksempelvis ville gøre ved den anden type af faglitteratur nemlig opslagsværker:

De resterende seks respondenter havde valgt tre forskellige bøger, som må betegnes som oversigtslitteratur som opslagsværker, grundbøger og lovkommentarer. Det er bøger som beskriver et lovområde særdeles indgående på imellem 800-1.400 sider og prisen ligger fra 670-1.200 kr. Det er fagligt tungt stof. De 6 respondenter havde her stor glæde af søgefunktionen og flere nævnte at det var rart at have muligheden for at "*slå noget op*"²⁶.

De jurister som benyttede iPad'en som opslagsværk, havde andre behov til værktøjets funktionalitet, end dem, der benyttede den til mere kontinuerlig læsning.

Det er gået op for mig, at ligegyldigt hvad faglitteraturens dele kaldes, så er det, hvordan juristerne bruger den enkelte faglitterære bog, som er relevant – eksempelvis kan bogen Værgemål bruges som opslagsbog og derved skifte type.

Der kan ikke printes

For hovedparten af juristerne er det helt centralt at kunne printe faglitteratur, uanset om de giver møde i retten eller ej. Som det læses i produktrapporten,²⁷ er det pt. ikke muligt at printe fra en iPad, på grund af læseprogrammets beskaffenhed.

²⁵ Figur 2 viser en oversigt og kan ses på side 4 i produktrapporten.

²⁶ Se bilag 3, respondent 9 og 10.

²⁷ Se side 14.

5. Evaluering af processen

5.1 Evaluering af projektforsløbet

Det er et krav i studieordningen, at der foretages en evaluering af hele opgaveforsløbet. Dette sker for at sikre, man drager læring af hele processen.

Kommunikation med Bech-Bruun

Det har været nemt at kommunikere med Bech-Bruun, men jeg har jo også lang tids erfaring med at arbejde for biblioteket og huset generelt, hvilket har været en stor fordel. Biblioteket har haft travlt med den forestående fusion, hvor der har været mange ting at arbejde med for at få indlemmet Philips bibliotek i Bech-Bruuns.

Der har været mange positive kommentarer i dagligdagen på Bech-Bruun, fra både jurister, som var med i undersøgelsen og fra andre som vidste, undersøgelsen pågik. Det har været opløftende og positivt.

Tidsplan og deadlines

Forud for denne undersøgelse, skulle der udarbejdes en tidsplan, som kan ses i projektaftalen side 6. Den er meget tæt på det virkelige billede af forsløbet, men der var ikke sat tid af til at undersøge tekniske detaljer vedrørende iPad og det viste sig, at netop dette tog længere tid at undersøge til bunds, og jeg ved nu, at jeg i fremtiden skal sætte tid af til den tekniske del af opgaven.

Projektstedets evaluering af processen

For at få Lars Kristensens holdninger til produktrapportens indhold, valgte jeg at spørge ham i en telefonisk samtale. Herigennem kom følgende interessante holdninger frem. At det var fagligt særdeles relevant og en højaktuel problemstilling, at resultaterne i undersøgelsen giver et fyldestgørende billede af mange af problematikkerne omhandlende de elektroniske e-bøger. Ved gennemlæsning af produktrapporten konstaterede han, at det gav det stor mening at dele faglitteraturen op i de tidligere nævnte to dele.

6. Konklusion

Med udgangspunkt i ovenstående gennemgang, må det konstateres at svaret på problemformuleringens spørgsmål:

Kan iPads bruges som et arbejdsredskab for jurister, til tilegnelse af faglig viden?

Må blive et ja, men nej. Juristerne kan godt bruge iPad'en som et arbejdsredskab til læsning af juridisk faglitteratur, men fordi den nuværende teknologi ikke understøtter printning fra programmet Bluefire Reader, bliver iPad'en på mange måder en hæmsko i stedet for et værktøj, der kan bruges med fordel frem for en trykt bog.

7. Perspektivering

Det er meget tæt på at iPad'en kan blive et særdeles uundværligt arbejdsredskab til juridisk faglitteratur for der er mange funktioner som eksempelvis søgefunktionen, der gør e-bøgerne nemmere at finde noget i, end i en trykt bog. Det er frustrerende at være så tæt på et særdeles tilfredsstillende produkt, men den manglende printfunktion spænder **ben for** Det bliver derfor en glæde, når teknologien understøtter print.

Det er producenten, der bestemmer over de e-bøger, der erhverves og den magt blev tydelig i 2009 da e-bogsforhandleren Amazon viste sine forbrugere, at de ejer e-bøgerne, selv efter e-bøgerne var solgt. Forlaget Amazon valgte at slette to forskellige e-bøger²⁸ fra kundernes Kindle, fordi Amazon ikke havde rettighederne til at sælge de to e-bøger. Men fadæsen er særdeles interessant, fordi der her ses tegn på hvor fremtiden er ved at fører os hen.

På en lang række områder i den digitale verden bevæger vi os fra at være forbrugere, som ejer de ting vi forbruger, til at være abonnenter som lejer ting for en periode. Vi er vokset op med at købe en bog og have den på hylden resten af livet, hvorimod et antivirusprogram bruges for en periode, indtil dette bliver udskiftet. Faglitterære e-bøger er lige nu primært bare bøger i et andet format end det trykte, med fremtidens bøger er hybrider af bøger med indlagt film, spil lyd og.. ja lad os se hvad der ellers kommer. Lige nu er hybridbøgerne sjove børnebøger²⁹, men skal nok blive fagligt relevant inden alt for længe.

Når retterne er blevet mere teknisk funderet og ikke har brug for papir, kan iPad'en benyttes af jurister, idet sagsakterne kan fremlægges for retterne i elektronisk form.

Ophavsrettighedsspørgsmål vil kunne være interessante, både med hensyn til ophavsrettens indhold og den varighed. Endvidere vil arkiveringsmæssige være af væsentlig betydning for i hvert tilfælde nogle faggrupperes anvendelse af elektronisk faglitteratur. Her vil Cloud computing også spille en væsentlig rolle for hvordan fremtiden kommer til at se ud.

²⁸ www.nytimes.com/2009/07/18/technology/companies/18amazon.html?_r=1&scp=1&sq=herdener&st=cse

²⁹ www.nytimes.com/2009/10/01/books/01book.html

8. Litteraturliste

Andersen, Ib (2008) *Den skinbarlige virkelighed; Vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne*. Forlaget samfundslitteratur. 4. udg.

Blume, Peter (2011): *Retssystemet og juridisk metode*. Jurist- og Økonomiforbundets forlag.

Blume, Peter (2009): *Juridisk metode*. Jurist- og Økonomiforbundets forlag.

Gustavsson, Bernt (2001): *Vidensfilosofi*. Forlaget Klim.

Hjørland, Birger (1990): *Indledende overvejelser over faglitteraturens typologi og udtryksformer*. I Biblioteksarbejde, Tidsskrift for informations- og kulturformidling nr. 29, 1990; S. 35-50.

Hjørland, Birger (1997): *Faglitteraturens dokumenttyper i kommunikations- og videnskabsteoretisk belysning: -kategorier, -medier, -former, -genrer, -niveauer og – kvaliteter*. Del I: Dokumenttypologiens almene teori. Danmarks biblioteksskole. 6. udg.

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2009): *InterView Introduktion til et håndværk*. Hans Reitzels Forlag. 2. udg.

Produkt rapport

Det erhvervsrelaterede projekts dele samt indbinding

Dette projekt består af flere forskellige dele med forskellige afleveringstidspunkter og indeholder selvstændige punkter, der kun behandles i netop denne del. Nedenstående punkter står i den rækkefølge, de er blevet afleveret:

- ❖ *Projektaftalen* blev afleveret september 2011 og indeholder den endelige aftale med Bech-Bruun og vejleder.
- ❖ **Produkt rapporten** indeholder undersøgelsens resultater og blev afleveret i december 2011 til projektstedet, Bech-Bruun.
- ❖ *Projekt rapporten* er den afsluttende opgave, og kommer til at indeholde redegørelse for teori, metode og empiri, samt evaluering af projektføreløbet. Projekt rapporten bliver afleveret i januar 2012.

Opgaven afleveres i 2 bind

Fysisk bliver opgaven afleveret i 2 dele, hvilket letter læsningen, da bilagsdelen i den fysiske udgave har sin egen indbinding for at man kan læse rapporterne side om side med bilagene.

- ❖ Første bind indeholder projekt rapporten samt produkt rapporten.
- ❖ Andet bind indeholder bilag samt projektaftale.

Elektronisk bliver opgaven afleveret som en enkelt PDF fil.

Indhold

Det erhvervsrelaterede projekts dele samt indbinding	1
Opgaven afleveres i 2 bind	1
1. Indledning	3
2. Valg af respondenter	3
3. Respondentgruppens sammensætning	3
4. Juristernes valg af e-bøger	4
5. Ophavsret og print	5
6. Interviewguiden	6
7. Interviewanalysens rammer	6
Den skriftlige fremstilling af interviewene	7
Fortolkning af interviewene	7
8. Interviewenes indhold	7
A. Motivation	8
Undersøgelsesfeltet	8
Valg af litteratur	9
Ja eller nej til de faglitterære e-bøger	9
Typen af faglitteratur	10
B. Teknik	11
Hverdagen med en iPad	11
Brugsmønstre	12
At være online – altid	12
Læsning på skærm	13
Bluefire Reader og at printe eller ikke at printe	14
E-læseren Bluefire Reader	14
PDF-format på Readeren	15
C. Økonomi	16
9. Konklusion	17
10. Perspektivering	17
11. Afslutning	18

1. Indledning

Denne rapport er relateret til det erhvervsrelaterede projekt på 7. semester ved IVA - det Informationsvidenskabelige Akademi. Rapporten fokuserer på en produktundersøgelse af elektronisk faglitteratur på iPads, hos advokatvirksomheden Bech-Bruuns jurister.

Formålet med produktundersøgelsen var at afdække og kortlægge de muligheder og begrænsninger der er ved at benytte elektroniske faglitterære e-bøger. Undersøgelsen skulle blotlægge om der kan findes et uudnyttet potentiale, ved at integrere e-bøger i biblioteket.

10 jurister fik en e-bog på deres iPad i en testperiode på en lille måneds tid. Disse 10 tog temperaturen på e-bøgers anvendelighed inden for den juridiske verdens faglige arbejdsmetoder.

En yderligere uddybning af denne produktrapport vil være at finde i den endelige projektrapport, der vil blive afleveret til IVA i januar 2012. Den endelige rapport vil blive gjort offentlig tilgængelig.

2. Valg af respondenter

Onsdag den 19/10 2011 sendte jeg en mail¹ til alle jurister ansat i Bech-Bruun på Langelinie. Det var midt i efterårsferien men alligevel var der en overvældende interesse for projektet. 12 jurister nåede at svare inden der var gået et kvarter, hvorefter jeg skyndsomst sendte endnu en mail for at lukke for flere tilmeldinger. Efterfølgende kom der flere tilmeldinger og der var nærmest venteliste for at være med. Flere jurister sagde efterfølgende at de var kede af, at de ikke havde nået at melde tilbage.

Der kan argumenteres imod den valgte metode til udvælgelse af respondenter, fordi det må forventes at de brugere i huset, som slet ikke bruger deres iPad, eller har interesse i e-bøger, ikke ville melde tilbage på mailen. Men nu går netop denne undersøgelse ud på at de 10 respondenter skal undersøge hvordan det er at have en faglitterær e-bog på deres iPad – og det kræver at iPad'en til en vis grad, bliver brugt af respondenterne. Det er samtidig relevant at have et undersøgelseshold bestående af allerede nysgerrige personer, fordi de tillige får taget sig tiden til at undersøge mediet grundigere end ikke interesserede.

3. Respondentgruppens sammensætning

Undersøgelsesfeltet bestod af 10 personer, hvoraf syv var mænd og tre var kvinder. Aldersmæssigt var spændet fra 26-50 år.

Alle, på nær én, blev udvalgt efter først til mølle princippet hvilket fungerede overraskende godt for otte ud af 11 afdelinger i Bech-Bruun er repræsenteret. Størstedelen af disse afdelinger giver møde i retterne.

¹ Se bilag 1, som indeholder al relevant mailkorrespondance.

Af uddannelse er otte advokater og en af disse er partner. En er erhvervs Ph.d. studerende og en er fuldmægtig. Respondenterne fordeler sig på følgende måde:

Nr.	Alder	Stillingsbetegnelse	Køn	Afdeling	Bogvalg	Lagt på iPad	Betalt
Nr. 1	39	Advokat	Kvinde	Fast ejendom og entreprise	Køb og salg af aktier og obligationer	19/10	DJØF
Nr. 2	32	Advokat	Mand	Skat	Værgemål, 2. udg.	19/10	BIBL.
Nr. 3	30	Advokat	Kvinde	Skat	Arv	19/10	DJØF
Nr. 4	26	Ph.d.	Mand	M&A Finans	Selskabsloven m. Kommentarer	31/10	DJØF
Nr. 5	50	Partner	Mand	Rekonstruktion	Andelsbolig	19/10	DJØF
Nr. 6	31	Advokat	Mand	EU- og Konkurrenceret	Konkurrenceretten i EU, 2. udg.	19/10	DJØF
Nr. 7	34	Advokat	Kvinde	M&A Kapitalmarked	Selskabsloven m. Kommentarer	20/10	DJØF
Nr. 8	32	Advokat	Mand	Konkurrenceret	Konkurrenceretten i EU, 2. udg.	19/10	DJØF
Nr. 9	26	Fuldmægtig	Mand	Offentlig virksomhed	Miljøretten Bind 2	20/10	DJØF
Nr. 10	30	Advokat	Mand	M&A Kapitalmarked	Selskabsloven m. Kommentarer	20/10	DJØF

Figur 1: Oversigt over respondenternes faktuelle informationer. Gentagelser er markeret med farver.

4. Juristernes valg af e-bøger

Selvom alle fik lov til at vælge hvilken e-bog de ville have på deres iPad, var der stor spredning i, hvad det var for en type af bøger, der blev valgt. Bogvalget var fordelt på syv forskellige bøger, hvor *Konkurrenceretten i EU*, er valgt af to, og *Selskabsloven med kommentarer* blev lagt på fire iPads.

Nr.	Titel på e-bog	Sider	Pris E-bog	Medl. pris trykt bog	Pris trykt bog	Indholdsbeskrivende ord
Nr. 5	Andelsbolig	156 s.	138 kr.	158 kr.	198 kr.	Serien Ret & Rimelig. Gode råd, svar, punktlæsning, opslag, guide
Nr. 3	Arv	144 s.	138 kr.	158 kr.	198 kr.	Serien Ret & Rimelig. Gode råd, opslagsværk, let forståelig
Nr. 1	Køb og salg af aktier og obligationer	168 s.	138 kr.	158 kr.	198 kr.	Serien Ret & Rimelig. Håndbog, guide, introducerer til emnet
Nr. 2	Værgemål og andre former for repræsentation. 2. udg.	168 s.	198 kr.	264 kr.	330 kr.	Gennemgang, beskrivelse, praktiske anvisninger
Nr. 6, 8	Konkurrenceretten i EU, 3. udg.	1414 s.	910 kr.	1.120 kr.	1.400 kr.	Behandler regler, aftaler, traktater.
Nr. 9	Miljøretten Bind 2, 2. udg.	800 s.	672 kr.	768 kr.	960 kr.	Håndbog, lærebog, svar på praktiske spørgsmål
Nr. 4, 7, 10	Selskabsloven med kommentarer	1344 s.	1.210 kr.	1.280 kr.	1.600 kr.	Kommentarer og forklarer lovbestemmelser

Figur 2: Oversigt over undersøgelsesgruppens valg af e-bøger samt priserne for henholdsvis bogen trykt eller som e-bog. De trykte bøger findes i to prisklasser, hvor den første kolonne viser prisen for DJØF's medlemmer.

Tre af bøgerne, markeret med grønt, er en del af serien *Ret & Rimeligt*, som i trykt udgave er små A5 bøger på ca. 150 sider. Serien består af håndbøger i let sprog; indeholdende tips og gode råd. Disse tre bøger sammen med Værgemål, koster alle under 350 kr. og er bøger med indhold som læses eller skimmes.

De sidste tre bøger kan i større grad kaldes bøger i lovkommentar genren. Dette er opslagsværker og prismæssigt ligger de i den tunge ende af prisklassen fra ca. 900 kr. og opefter. Her er sidetallene tilsvarende på 800 sider og opefter.

5. Ophavsret og print

Jurister har et stort behov for at printe fra faglige kilder. Dette er lovligt ifølge § 14 i ophavsretten.

”Offentlige eller private institutioner, organisationer og erhvervsvirksomheder kan til intern brug i deres virksomhed ved fotokopiering eller lignende fremstille eller lade fremstille eksemplarer af fagmæssige artikler i aviser, tidsskrifter og samleværker, af korte afsnit af andre udgivne værker af fagmæssig art, af musikværker samt af illustrationer, som er gengivet i tilslutning til teksten, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt.”²

Det er altså kun lovligt hvis man har en aftalelicens. Det har Bech-Bruun igennem Copydan Tekst & Node, som sørger for at ophavsmanden³ får kompensation.

*”Aftalen sikrer, at I som virksomhed kan bruge al ophavsretligt beskyttet materiale, hvad enten I: **Viser tekstindhold** (dog ikke aviser) fra f.eks. hjemmesider på digitale præsentationsværktøjer (f.eks. PowerPoint og interaktive tavler), **Kopierer, Printer**. Materialet kan både være fra danske og udenlandske tidsskrifter, bøger, aviser og hjemmesider.”⁴*

Loven bliver derfor overholdt af Bech-Bruun for de trykte bøger. Men e-bøger er et andet medie og for at være sikker, valgte jeg at undersøge om disse aftaler og paragraffer også gælder for e-bøger?

For at være på den sikre side ringede jeg til Kulturministeriets jurist Pernille Gunge⁵ og spurgte om *”e-bøger juridisk set et litterært værk?”* Ifølge hende vil en e-bog tælle som både et digitalt og et litterært værk. Loven skal læses så e-bøgerne tæller som *litterære værker*, dog med de undtagelser som gælder de *digitale værker*. Der er ikke undtagelser for de digitale værker i § 14, så det er derfor lovligt at printe fra e-bogen, hvis man eksempelvis har en Copydanaftale. Det har Bech-Bruun jo, men bliver e-bøger dækket af den aftale? Jeg ringede til Christine Fisher⁶ fra Tekst & Node, som svarede *”Nej”* En kopiaftale indgået med Copydan Tekst & Node omfatter ikke e-bøger. Det betyder at det

² Ophavsretsloven - LBK Nr. 202 af 27/02/2010 www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=129901

³ Dette kan både være skaberen af værket, eller fx et forlag som har overtaget ophavsretten til værket.

⁴ Citat fra hjemmesiden www.tekstognode.dk/kunde/internationalactivities.aspx

⁵ Telefonsamtale med Jurist hos Kulturministeriet, den 29.11.2011

⁶ Telefonsamtale med Jurist hos Tekst & Node, den 29.11.2011

ikke er lovligt for virksomheden at lægge printede sider fra e-bøgerne på sager, uden at have en aftalelicens med ophavsmanden.

Ved en fremadrettet brug af e-bøger i virksomheden, skal der derfor enten laves individuelle aftaler med hver enkelt af de forlag man vil bruge e-bøger fra, eller også skal der udføres noget lobbyarbejde så Copydan får en kontraktaftale, som også indbefatter e-bøger.

I forbindelse med dette projekt har personerne i undersøgelsesgruppen ikke overtrådt ophavsrettens § 14, fordi det nærmest er umuligt at printe fra iPad'en og i særdeleshed fra programmet Bluefire Reader. Det vil selvfølgelig altid være en mulighed at tage et screendump og printe dette, men at lægge dette billede på en intern sag i stedet for at bruge den trykte og tilgængelige bog – er ikke en mulighed juristerne ville vælge.

6. Interviewguiden

Cirka en måned efter hovedparten af respondenterne fik en e-bog på deres iPad, blev de interviewet. Forud for interviewene udarbejdede jeg en interviewguide.

Formålet med guiden var at give en fælles struktur til udførelsen af kvalitative interviews med de 10 jurister i undersøgelsen. Guiden bestod originalt af to dele hvor den ene del som omhandler designet af interviewguiden, kan læses herunder og i projektrapporten. Den anden del, som er spørgsmålene i guiden, fremgår af bilag 2.

Interviewguiden hviler på en eksplorativ tilgang, hvilket vil sige at guiden skal opfattes som en ramme der skitserer interviewets forløb. Interviewerens opgave er derfor at bevare formål og struktur ved at forfølge svarene, men samtidig sikre en vis spontanitet og åbenhed under forløbet. Der er taget udgangspunkt i Kvaales 7 stadier i en interviewundersøgelse.⁷

Guiden er udviklet til at udføre kvalitative interviews af cirka 20 minutters varighed. I interviewet deltager jeg selv som interviewer - samt efter tur, en af de 10 respondenter. Alle interviewene blev gennemført i november 2011 og blev optaget til senere gennemarbejdning af materialet.⁸

7. Interviewanalysens rammer

De 10 interviews blev udført på tre dage og bilag 3 indeholder resultaterne. Interviewene blev udført på Bech-Bruuns mødegang, i det mindste, men hyggeligste lokale. Der var dækket op med både kaffe/the samt lidt godt til ganen. Jeg valgte at udføre interviewene i et mødelokale for at ingen blev forstyrret af hverdagen, såsom telefoner eller kollegaer. Samtidig gav det mig mulighed for at flytte min position som ansat i firmaet, til interviewerrollen

⁷ Kvale, Steinar (2009): *InterView Introduktion til et håndværk*. Hans Reitzels Forlag. 2. udg. s. 119 ff.

⁸ Se bilag 3

Den skriftlige fremstilling af interviewene

Der er ikke udført en decideret transskription af de optagede lydfiler på grund af et ønske om fortrolighed hos respondenterne. Jeg har taget noter af respondenternes svar. Til disse noter er det hovedsageligt respondenternes egne ord som er brugt, men noterne er en oversættelse af talesprog til skriftsprog. Dette er ikke altid en fordel for den interviewede. Hvis de interviewede havde fået lov til at svare på spørgsmålene skriftligt, ville deres svar være mere flydende.

For at lette læsningen af talesproget er der foretaget nogle konstruktionsændringer i resultatet. Enkelte sætningsstrukturer er blevet ændret for at undgå fortolkningsproblemer og jeg har eksempelvis indsat ord som [e-bog] og [iPad] i stedet for *den*, for at lette forståelsen for læseren. Følelsesudtryk og betoning har jeg fravalgt at medtage. Enkelte pauser er medtaget og markeret med ... hvis dette giver et flow i læsningen. Gestikulationer er markeret med [...], hvis disse har relevans for meningsforståelsen.

Fortolkning af interviewene

Det indsamlede materiale er blevet fortolket ved brug af flere forskellige analytiske teknikker kaldet Bricolage-fortolkning⁹. Her ses blandt andet på det overordnede indtryk fra respondenterne, interessante udtalelser, samt optælling af udsagn.

8. Interviewenes indhold

I dette afsnit præsenteres nogle af resultaterne fra den kvalitative analyse. Der er plukket i materialet fra bilag 3 og relevante pointer er taget frem.

Fokus for udredningen er at afdække aspekter i forhold til undersøgelsens spørgsmål *Kan iPad's bruges som et arbejdsredskab for jurister, til tilegnelse af faglig viden?* Vinklingen for rapporten har været på de tre elementer:

Motivation Aktivering af motivationen hos virksomhedens jurister blev forsøgt vakt igennem det positive ydre incitament - at få en gratis fagrelevant e-bog, muligheden for at være med forrest i udvikling, samt at få stillet en eventuel nysgerrighed indenfor dette emne, hvilket har givet dem et drive til at tage dette nye medie til sig.

Teknik Der har været en vinkel i undersøgelsen, som fokuserede på teknikken omhandlende e-bøger. Her var fokus på de funktionelle kvalitetskriterier, brugskvalitet samt relevant hardware og software.

Økonomi her ses på fremmende og hæmmende faktorer der har relevans for brugen af faglitterære e-bøger i erhvervsøjemed.

⁹ Kvale, Steinar (2009): *InterView Introduktion til et håndværk*. Hans Reitzels Forlag. 2. udg. s. 259

A. Motivation

For at forstå undersøgelsesfeltets handle- og brugsmønstre har flere spørgsmål kredset om respondenternes behov og motiver.

Undersøgelsesfeltet

De indledende spørgsmål fortæller noget om de enkelte personers initiale holdninger til e-bogsmediet. Interviewene blev ikke sjældent startet med *"vil du have the eller kaffe?"* for at få hele sessionen godt i gang. Herefter talte vi lidt om at sessionen blev optaget – og hvordan lydoptagelsen kun ville blive hørt af mig, efterfulgt af et *"nååe... Hvad synes du så om e-bøger – sådan helt overordnet?"*

- Jeg har ikke rigtig en holdning til det, jeg har ikke rigtig brugt det så meget. Det er min debut med en e-bog.
- Helt generelt kan jeg bedst lide rigtige bøger. Det er smart med e-bøgerne i toget - for det er jo smart, de vejer ingenting - men jeg kan altså bedst li rigtige bøger.
- Jeg er meget stor fan af e-bøger. Jeg er meget minimalistisk, så det her synes jeg er fantastisk.
- Fantastisk ide også fordi man sparer papir. Det er en økologisk idé.

Flere havde deres debut med e-bøgerne, og selvom alle var enige om at e-bøgerne er smarte, fordi de altid er tilgængelige og ikke vejer noget, så er der en overvægt i svar, hvor flere mest er til trykte bøger.

Der blev nævnt fra flere sider, at e-bøgerne har deres berettigelse, både fordi de er en økologisk idé, fordi der bliver sparet på papiret, men også fordi der med tiden bliver frigivet plads i det fysiske rum.

Hvad synes du overordnet om ideen bag faglitterære e-bøger?

- Jeg synes faglitteratur som e-bog er helt perfekt, der har du søgemuligheder, det er bedre end at sidde med et indeks i en bog, som måske ikke er helt opdateret. Jeg synes, det er nemmere at søge i denne her e-bog.
- Jeg synes det har været rigtig fint med den faglitterære e-bog. Faglitteratur på e-bogsmediet virker rigtig godt.
- Hvis faglitterære bøger kan laves teknisk bedre, så vil jeg meget gerne have e-bøger, hvis de virker. Faglitterære bøger vil jeg meget hellere have som e-bøger, for der har jeg ikke et behov for at have en fin førsteudgave af Hemingway i bogreolen.

Her viser svarene at begejstringen stiger og respondenterne så småt får delt de faglitterære bøger fra skønlitteraturen. Respondenternes svar viser, at de kan se, der er tydelig forskel på hvordan man bruger de to medier og flere respondenter, som tidligere var mindre interesseret, kommer med positive bemærkninger.

Valg af litteratur

Det er vigtigt at forstå behovet for at bruge e-bøgerne, og dette er søgt belyst ved at se på motivationen til at bruge den valgte e-bog.

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Fordi det var en bog jeg gerne ville læse, men ikke havde et akut behov for. Den var lige lidt nede på prioriteringslisten. Det var en af dem som jeg kunne vælge imellem og den var passende.
- Der var ikke en bog som ramte lige ned i mit område, så det er en bog som holder sig generelt overfladisk til tingene. Det har været fint at læse, men den har ikke givet mig noget i dybden. Men så har jeg jo kunne danne mig et overblik over hvordan det har været at få sådan noget her til at fungere. Jeg synes det har været rigtig lækkert.
- Det var den eneste som var relevant for emnet.
- Hvis udvalget af e-bøger var større havde jeg nok brugt det mere. For lige netop konkurrenceretsområdet, der var kun lige denne her bog som jeg valgte. Og det er ikke fordi jeg har haft synderligt behov for den.
- Jeg valgte den bog fordi vi bruger den forholdsvis meget, der er ikke så mange af dem og den bliver brugt flittigt. Og de forsvinder, for der er nogen som ikke er så gode til at aflevere.
- Jeg valgte den fordi det er en bog jeg bruger den meget i hverdagen. Det er en ret skrap test, fordi jeg er ret glad for bogen. Så i og med at jeg ikke havde nogen erfaring med e-bøger, så var det her en god bog at teste opslagsværksdelen.

Der er stor forskel på begrundelsen for valg af e-bog. Flere nævnte, at der ikke var præcis en bog som var central for dem og de derfor valgte en med perifer relevans. Andre fik en meget relevant e-bog. De som har fået en relevant e-bog er flertallet ret begejstret for at bruge mediet. Behovet for at bruge e-bogens indhold har gjort at flere har testet teknikken grundigt og er blevet glade for at bruge mediet på iPad'en.

Ja eller nej til de faglitterære e-bøger

For at undersøge om det var lykkedes enten at ændre opfattelse, eller vække en interesse for e-bøgerne hos respondenterne, spurgte jeg hvordan de ville have adgang til deres faglitteratur:

- Hvis det bare er til overfladisk læsning synes jeg, det er meget rart at have muligheden.
- Hvis jeg kunne få det hele på iPad ville det fantastisk. Så ville jeg købe dem, jeg bruger rigtig meget – fordi så har jeg et behov for at strege med gul og grønne overstregninger.
- Jeg ville blive tilfredsstillt hvis biblioteket kun gav adgang til e-bøger. Jeg ville synes det var ok, hvis jeg havde alt på e-bøger, så kunne jeg godt klare det selv.
- I den daglige arbejdsgang, skal jeg bruge Konkursloven i print. Men lige så snart jeg skal ned i noten og lave kildesøgninger ... hvis resten lå elektronisk ville det være fint nok.
- Det har virkelig været et effektivt redskab. Jeg ville ønske vi havde alle vores bøger elektronisk som vi bare kunne trække på. Det ville virkelig være smart. Så kunne vi lave vores litteratursøgninger meget, meget hurtigere. Der er så lige dét med at printe, hvor der skulle gøres noget.
- Det ville ikke være nødvendigt for mig at have adgang til trykte bøger, hvis print og note funktionerne fungerede og var nem at bruge.
- Så ville jeg have det som e-bog – 100 % Det ville jeg ikke have på tryk.
- Hvis det er *all in*, så vil jeg helst have det elektronisk. Hvis jeg kan få alt, så elektronisk. Det er enten eller.
- Jeg tror jeg på sigt ville vælge e-bøgerne, men der er en tilvænningsfase i det. Lige nu og her, vil jeg klart vælge at have bøgerne fysisk. Også fordi dem jeg har nu, er mine egne primært, så jeg har streget i dem og der er noter i dem og jeg ved hvor tingene står. Hvis det arbejde skal overføres til det elektroniske medie, kommer det til at kræve lidt mere.
- Hvis det fungerede med at printe, og jeg kan jo selv søge og highlighte tekst – så tror jeg helst jeg helst have det elektronisk. Jeg tror godt, jeg ville tage skridtet.

Hovedparten af feltet er positivt stemt. Det er overvældende at så mange er interesseret i at have adgang til e-bøgerne samt at flere tilkendegiver at de er klar til at skifte de trykte bøger ud med det elektroniske alternativ.

En enkelt er slet ikke interesseret i at have adgang til e-bøgerne på iPad'en, men alle andre er interesserede i at få mulighed for at bruge e-bøgerne. Enten nu, eller efter en tilvænningsperiode. Hovedparten af fokusgruppen har dog det forbehold at det først er virkelig arbejdsmæssigt interessant, når det er muligt at printe fra iPad'en. Dette bliver behandlet nærmere i afsnittet om teknik.

Det er vigtigt for flere, at det er alt materiale inden for deres fagområde som bliver tilgængeligt.

Typen af faglitteratur

Der er i denne undersøgelse lagt særligt fokus på typen af faglitterære bøger. Dette er interessant for at kunne vurdere om typen af faglitteratur influerer på hvor anvendelige e-bøger er på e-bogsmediet. Dette er også interessant for bibliotekets vurdering af eventuelle fremtidige køb af elektronisk faglitteratur.

Har det noget at gøre med typen af faglitteratur?

- Jeg kunne ikke bruge e-bøger til eksamen, men de er gode til information eller til at læse domme på. Det er e-bogen virkelig god til.
- Jeg skal ofte læse mig ind i dansk eller tysk ret og dér har jeg brug for grundlæggende oversigter og grundbøger og dem kunne jeg godt forestille mig ville være spændende [som e-bog].
- Et opslagsværk, en lovkommentar, et grundværk kunne jeg godt se det ville være smart at man kan lige søge og finde; når jeg lige har behov for at undersøge noget.
- Jeg kan bedst se e-bøgerne til opslagsværker på iPad'en.
- Fuldstændig ligegyldigt hvad det er for en type litteratur. Det er tilgængeligheden. Uanset hvor jeg er, så kan jeg gå ind her på. Det er lige ved hånden. I taxaen, hjemme. Det er virkelig noget jeg godt kunne tænke mig.
- E-bogen er svær at anvende som opslagsværk. Hvis det er kortere bøger. Du læser i en sammenhæng, ville det klart være nemmere for mig.
- En mere læsbar bog er jeg i tvivl om jeg kunne bruge. Mit faglitterære behov bliver dækket af opslagsbøger, det er dem, jeg bruger primært i mit arbejde - Jeg bruger litteraturen til at løse konkrete problemstillinger.
- En kommentar bog er tungere end nogle af de andre selskabsrets bøger, som mere er emneopdelt, hvor det mere er hængt op på emner i stedet for bestemmelser. Og sådan en kunne jeg også godt forestille mig kunne være et godt opslagsværk – men igen et opslagsværk til at løse konkrete problemstillinger.

Størstedelen siger de kan bruge e-bøgerne til oversigtslitteratur som grundbøger, opslagsværker og/eller lovkommentarer. Et større antal mener, det er ligegyldigt hvilken type faglitteratur der er tale om. Som vist ovenfor er hovedparten særdeles tilfreds med at bruge e-bogen; til trods for der har været to typer af faglitteratur i spil, den læsbare håndbogstype som 4 havde til rådighed og opslagsværkerne i lovkommentar-genren, som 6 havde til disposition.

Flere talte om deres måde at bruge litteraturen på og her fik flere dækket deres behov ved at have adgang til opslagsbøger og lovkommentarer.

B. Teknik

Flere spørgsmål var designet for at få en beskrivelse af brugerens interaktionsmønstre med den tekniske brugerflade, så det kan fastslås hvordan e-bøgernes anvendes på iPad'en.

Hverdagen med en iPad

Hvordan undersøgelsesfeltet generelt bruger deres iPad, har betydning for hvordan det har været at bruge denne til at læse på. For at få en forståelse for dette spurgte jeg:

Hvad synes du overordnet om iPad?
Hvordan bruger du din iPad i hverdagen?

- Jeg er glad for min iPad. Til at starte med så jeg det som et stykke legetøj for at kompensere os for multimedieskatten, men det er mere nuanceret. Den er smart, fordi man slipper for at tage computeren med hjem. Det er nemt at skrive e-mails og søge. Det hænder man får e-mails om aftenen og man er nødt til at undersøge nogle ting – og dér fungerer det ret godt.
- Jeg var en af skeptikerne, men nu er jeg overbevist. Jeg er ikke den store gadgetmand, men jeg synes det her er et rigtigt godt redskab.
- Den virker glimrende, Jeg er glad for den – men det er en gadget. Har en computer hjemme og en på arbejde som jeg bruger. Bruger iPad i toget. Sjov at have, men jeg har ikke noget behov for den.
- Den er helt uundværlig som arbejdsredskab. Den er fin til de mindre tunge sager på farten. Til de tunge skriftlige sager bruger jeg computeren.
- Hvis jeg nogensinde stopper her, så er den, det første jeg køber. Jeg kan simpelthen ikke undvære den.
- Jeg svarer nok ca. 50 % flere mails i fritiden end jeg gjorde før. Jeg føler det ikke som en belastning, det var snare en belastning før, hvor det skulle gøres på BlackBerryn.
- Jeg bruger den hele tiden – på arbejde, til at høre musik på ... Den er tændt hele tiden og det er en kæmpe fordel – det gør også at man vil arbejde på noget, man ikke ville arbejde på normalt.

Alle har taget iPad'en til sig og bruger den mere eller mindre hver dag. Flere bruger den i arbejdsmæssige sammenhæng og nogle er begyndt at flytte arbejde over på iPad'en. Fritid og arbejde mødes i iPad'en. Flere melder, at det er nemmere at bruge iPad'en end arbejdstelefonen BlackBerry til at skrive mails og orienterer sig på, hvilket også behandles i nedenstående punkter.

Brugsmønstre

iPad'en bliver brugt både på arbejde, i arbejdssammenhænge, på farten og i hjemmet. For at afdække om e-bogen bliver brugt samme steder, spurgte jeg:

Hvor har du brugt e-bogen henne?

- Jeg læste den på usædvanlige steder, om aftenen i sengen og med til fitness hvor jeg kunne læse imens jeg cyklede. Det er helt fantastisk.
- Indtil videre har jeg kun brugt e-bogen herude.
- Har sågar siddet derhjemme og læst i konkurrenceretsbogen i min sofa, fordi jeg kedede mig, Så smart er det – når man ligefrem bruger sin fritid på at hygge sig med faglitteratur.
- Det har været rart at have e-bogen med – til møder og derhjemme, når man lige kom på et eller andet, eller sad og diskuterede. Det var rart at have lige præcis med selskabsret, som er noget jeg beskæftiger mig rigtig meget med – rart at have sådan et opslagsværk for hele tiden at være ajour og hvis der er noget du er i tvivl om, kan man lige slå det op. Det er en meget stor viden som er tilgængelig hele tiden.

Størstedelen har brugt e-bogen på Bech-Bruun og det har primært været dem, der har haft et opslagsværk. E-bøgerne er også blevet brugt usædvanlige steder som til fitness, i hjemmene og til møder. Flere har nydt at have muligheden for at have adgang til stoffet uden for kontorerne og dette fører videre til nedenstående punkt.

At være online – altid

At have mulighed for at være online og at have en arbejdsstation i tasken som altid klar med svaret – det er noget undersøgelsesfeltet har sat stor pris på:

- Brugt Citrix på iPad'en, men det er lidt handicappet uden mus – små ikoner – men jeg *kunne* bruge det.
- Jeg bruger den godt nok meget - logger på systemet med den. Jeg synes det er et fantastiske arbejdsredskab.
- Har været i databasen Karnov Group med iPad'en – men ikonerne er for små fordi den ikke lavet til mediet. Og der er stor forskel at være i en database i stedet for en bog.
- Jeg kan sidde hvor som helst i verdenen og jeg kan gøre det når det passer mig, det er helt klart at foretrække.
- Der ligger på min arbejdsbærbar allerede nogle af bøgerne fra Karnov Group. Det har jeg også brugt.
- Jeg kan bare godt se idéen i at have den hurtige adgang, i stede for at man skal ned i biblioteket. Bruger meget tid på at slå det op, gå ned på biblioteket og ud på andres kontorer. Det er det, som tiltaler mig – at det går hurtigt – Jeg kan få det lige når jeg har lyst til, jeg kan lige slå det op og få det afklaret – inden for rækkevidde, nu.

Den mobile arbejdsplads er altså så småt ved at flytte ind hos en andel af respondenterne. Det er muligt at logge på husets system så sagerne kan tilgås, eller tilgå databasen fra Karnov Group. Det er ikke optimalt, fordi sitene ikke er bygget til skærmstørrelsen, men det lader sig gøre.

Flere nævner, det ville være rart at have adgang til ordbøger online, eller have samme mulighed som på Kindlen hvor man imens man læser, kan se betydningen på ord som markeres.

Det nævnes fra flere at en adgang til e-bøgerne ville frigøre meget tid til andet og den hurtighed og tilgængelighed e-bøgerne tilbyder, er besnærende.

Læsning på skærm

Brugskvaliteten kan også påvirkes af hvordan det føles at læse på en skærm fx er der en diskussion om hvilke skærmtyper der er bedst at læse fra. I dette tilfælde bruger respondenterne allerede iPad'en til flere faglige gøremål, så øjnene har vænnet sig til at læse på en sådan type skærm. Sammenholdt med at den vigtigste faktor når det gælder læsning af skrift, er hvad det enkelte menneske er vant til¹⁰, bliver det til en fordel at iPad'en bruges til mange forskelligartede formål.

Hvad synes du om at læse på en skærm?

- Skærmen er fin nok at læse på. Det rører mig ikke.
- Baggrundsbelysning er udmærket jeg får ikke ondt i øjnene.
- Det er ikke et problem at læse på skærmen. Det er sådan man læser på en skærm. Jeg er vant til at læse på skærmen fra mails.
- Der er intet flimmer i det.
- Det er fint at læse på den, for et personligt hensyn er at når man runder de 50, har man brug for mere lys til at læse. Det bliver skarpere, så baggrundsbelyst tekst er nemmere at læse. Så slipper jeg for at bruge læselampe.
- Man har ikke problemer med at noget er trykt i for små typer, for det vælger man selv. Det er en super god ide.
- iPad'en minder om en almindelig skærm – og man kan regulere lysstyrken på iPad'en – så man ikke får ondt i øjnene. Hvis man ikke sætter lysstyrken ned, så bliver man irriteret af det på et tidspunkt.
- Jeg bruger meget iPad'en når der er mørkt eller dårlig belysning. Sætter mig hos min dreng, når han sover. Så er det godt, skærmen er baggrundsbelyst.
- Jeg synes faktisk jeg læser hurtigere fordi teksten bliver større, billedet bliver mere klart. Det er nemmere at bladre. Alt bliver faktisk nemmere, så jeg synes det går hurtigere. Det gik enormt hurtigt for denne specifikke bog.

Ingen nævner at der opstår problemer med at læse på iPad'en. En nævner at det kan blive hårdt for øjnene ved flere timer læsning men som tidligere nævnt, er den måde juristerne arbejder med materialet på, typisk ved at læse op på et mindre område. Der er for flere mindre grad af flere timers koncentreret arbejde med e-bøgerne.

Hovedparten af feltet ser det som positivt at skærmen er baggrundsbelyst. Det gør det nemmere at læse i mørke i børneværelset eller mangle en læselampe. Flere ser det også som positivt at både lysstyrke og skriftstørrelsen kan ændres, så den passer den enkeltes behov.

For en enkelt synes det at gå hurtigere med at læse teksten på iPad'en i stedet for en papirbog. Dette er interessant, for hvis det er korrekt, så har iPad'en skabt et mere læseligt¹¹ miljø for brugeren.

¹⁰ Tinker, M. (1963): *Legibility of Print*. 3rd. ed. Iowa: Iowa State University Press. Side 48-51

¹¹ **Læselighed:** Egenskab ved tekster, ord, bogstaver og andre tegn, som betinger den nemhedsgrad, hvormed de kan opfattes ved normal læsehastighed. Fra www.denstordanske.dk

Bluefire Reader og at printe eller ikke at printe

Alle i undersøgelsen har en holdning til netop at printe fra e-bøgerne:

- Jeg har manglet printfunktionen.
- Der skal stadig være et fysisk bibliotek som man kan printe fra.
- Hvis funktionaliteten med print var der, så ville der ikke være nogen bekymringer overhoved [med at benytte faglitterære e-bøger].
- Lige i sådan et tilfælde hvor man skal bruge den som dokumentation, der duer e-bogen jo ikke – der er det for besværligt at få printet.
- Jeg har ikke det store behov for at printe. Jeg kan lave mine overstregninger i e-bogen og man kan sætte et bogmærke, så fungerer rigtig godt.
- Jeg er glad for at du sendte det her med at det kan lade sig gøre at printe [se bilag 1]. For det var en af mine bekymringer. Det er tit, specielt når vi skriver notater eller indlæg, at det kan være vigtigt at have det i hånden, at have det med.
- Det er ikke optimalt at tage screendump af mange sider og sende dem til sig selv som JPEG billede. Hvis bogen skal bruges allround til det hele, så skal man have mulighed for at printe flere sider.

Hovedparten nævner at printning er centralt og før det er muligt at printe fra iPad'en, er kun enkelte klar til at binde sig til e-bøgerne. Flere i undersøgelsen giver møde i retterne og her skal alt materiale dokumenteres i trykt form. Det ville derfor for flere være upraktisk at have teksten på iPad, men alligevel skulle have fingrene i et trykt eksemplar for at få den dokumentation som skal til.

De DRM-beskyttede e-bøger kan printes, for DJØF har ikke pålagt filerne printrestriktioner. Det er programmet Bluefire Reader, som ikke tilbyder muligheden, så den eneste mulighed for at få tekst ud af programmet, er ved at tage et screen shot¹². Hvis e-bøgerne havde ligget på respondenternes PC, så kunne de altså printe lige så tosset som de havde lyst til.

E-læseren Bluefire Reader

De fleste udbydere af DRM-beskyttede e-bogsfiler, råder brugeren til at bruge programmet Adobe Digital Edition som e-læser. Dette program bruger flash som ikke fungerer på iPad. Bluefire Reader er det eneste program til iPad, som kan læse Adobes DRM-beskyttede filer. Respondenternes holdning til programmet er:

- Jeg synes det var bedre, fordi skriften var større. Det var ok.
- Det ville være rart hvis man vidste hvor mange gange ens søgeresultatet optræder i teksten.
- Bluefire Reader crasher, viser kun en halv side, lang tid om at søge. Den kan ikke helt trække det, hvis det går stærkt. Og nogen gange skal det gå stærkt. Hvis sådan noget kom til at spille, så ville det være rigtig, rigtig smart.
- Jeg er heller ikke vild med e-bogslæseren [Bluefire Reader]. Jeg synes den hakker.
- Jeg er glad for at jeg kan markere noget tekst i noteapparet,
- Der virkelig nogle mangler i denne her e-bogs Reader – men det skal nok blive bedre.
- Jeg synes det er svært at springe frem til de enkelte sider. Man skal hele bladrefunktionen igennem, frem for lige at gå ind på den relevante side. Det har jeg savnet. Ellers havde jeg nok været noget mere glad for e-bogen. Det har været det største irritationsmoment.
- Det kunne være relevant hvis man kunne zoome ind, så man kunne få vist flere sider, på skærmen så man får overblikket.

¹² Se bilag 1 for forklaring

Der bliver sagt en del negative ting om programmet. Det mest grelle er at programmet er langsomt, hakker og crasher. Dette sker oftest for de respondenter som har haft e-bøger fra 800 sider og opefter.

Hovedparten nævner at det er dejligt at have mulighed for at søge i teksten, men flere ville ønske at man fik antallet af søgeresultater oplyst. Én savnede en "go to page xx" funktion for med 1344 sider, var det svært at ramme én specifik side. Flere kunne zoome – og det blev der sat stor pris på.

Det skal nævnes at flere funktioner i e-readeren ikke var mulige at tilgå, fordi filerne er DRM-beskyttede PDF-filer. Bluefire Reader er designet til at fremme læselighed, men dette positive træk ødelægges af PDF-filernes usmidighed. Hvis filerne eksempelvis havde været i ePub-format, så kunne flere af programmets funktioner benyttes som eksempelvis ændring af skriftstørrelse, bredden af margener, baggrunds- og tekstfarve.

PDF-format på Readeren

Flere gav Bluefire Reader skylden for at størrelsen på e-bogens side ikke passede til skærmens størrelse, men netop dette skyldes at e-bøgerne er i PDF-format.

- Det er bare ikke indrettet ordentligt. Det at siden lige er 2 cm for lang og at den nogle gange ikke lige er følsom nok og man ikke får bladret rigtigt ... Det handler også om at man lige skal vide hvordan bevægelsen skal være.
- Irriterende at man ikke kan se hele siden på skærmen. Det kunne være ret lækkert hvis siden passer til skærmstørrelsen, så jeg slipper for at bladre ned og finde vandmærket som det eneste nederst på siden - men alligevel sidder jeg hver gang og kører ned til vandmærket, jeg skal jo ikke overse noget i det her hus, som jurist.

E-bogsfilerne man køber fra DJØF er PDF-filer og det er en udfordring at få dette filformat til at fungere for brugerne, når skærmen ikke er samme størrelse som e-bogen. Mange oplevede at *lækkerhedsfaktoren* blev nedjusteret på grund af denne begrænsning.

C. Økonomi

Hvis e-bøger skal integreres i Biblioteket hos Bech-Bruun, skal der sådan set bare sættes penge af til denne post på budgettet. Det, som stopper processen for biblioteket, er hele spørgsmålet omkring de tekniske detaljer ved at købe e-bøger som én enkelt jurist kan bruge - i forhold til nu, hvor en trykt bog er bibliotekets som kan bruges af alle, til den kasseres. Så længe der ikke er en holdbar løsning på ovenstående problem, vil det være svært at fortsætte processen for biblioteket.

Noget som kunne være med til at bringe processen videre, kunne være at respondenter og andre jurister i Bech-Bruun benytter e-bøgerne men selv betaler for dem - indtil behovet er vokset til en størrelse, hvor der kan argumenteres for at forlagene kan tilbyde en form for køb med udlejningsmulighed. Respondenterne blev spurgt om de kunne forstille sig at købe deres faglitteratur selv:

- Ja det kunne jeg måske godt.
- Jeg vil ikke købe faglitterære e-bøger – Det er også fordi jeg kan gå ned i biblioteket og få det gratis. Det handler også om økonomi og har ikke noget med e-bogslæseren at gøre.
- Nej ikke lige nu – jeg ville regne med at den lige skal over sine børnesygdomme. Jeg skal også selv lige vænne mig til det først.

Omkring halvdelen af respondenterne kunne godt forstille sig at købe faglitterære e-bøger, men andre er af den holdning at når biblioteket nu tilbyder materialet gratis i trykt form, så er det ikke interessant selv at betale for materialet. Der bliver også nævnt at der er en tilvænningsperiode for respondenterne, samt at de tekniske detaljer nævnt ovenstående, skal fungere mere optimalt.

For at få undersøgelsesgruppens holdning til omkostningerne ved at anskaffe sig en e-bog i forhold til en trykt bog, blev figur 2 vist under interviewet. Det skal nævnes, at den figur som blev vist under interviewene, ikke indeholdt medlemspriserne for e-bøgerne. Kommentarerne herunder skal derfor læses med det forbehold at medlemsprisen for e-bøgerne ikke er kendt.

- For mig er en pris lige over 50 % fin - eller 60 % - for ellers ryger idéen.
- Det er for lidt prisforskel. De er for dyre det ville være mere passende med ca. halv pris for e-bøgerne.
- Juridiske bøger er dyre - også e-bøgerne.
- Forskellen i prisen skal være i omkostningerne som der bruges på at producerer den. Så det virker ok. Der er en besparelse at hente, men man kan jo altid overveje om e-bogen skal være billigere.
- Hvis man køber bogen, får man en gratis e-bog med. Ligesom man gør med aviserne.
- Hvis man nu går på Gyldendal, så synes jeg det er hampert at de vil tage 200 for en [skønlitterær] bog som de ikke har trykkeriudgifter til overhoved.
- Arbejdsmæssigt og læsemæssigt er der både fordele og ulemper. Når du har en bog, så har du den stående på din hylde. Det er også noget folk vil værdisætte.

Det er interessant at næsten alle nævner de havde forventet en lavere pris på e-bøgerne og at cirka halvdelen af de adspurgte ville forvente en pris i nærheden af 50 % i forhold til en trykt bog, men som enkelte pointerer, skal prisen afspejle produktionsomkostningerne i forhold til en trykt bog.

Prisen på e-bøgerne kan derfor på nuværende tidspunkt ikke bruges som en motiverende faktor for at få respondenterne til selv at benytte mediet på egen hånd.

9. Konklusion

Det har været målet med denne undersøgelse at afdække de initiale holdninger til at bruge faglitterære e-bøger på iPads, samt hvordan personerne i undersøgelsen har modtaget det digitale medie e-bøger. Dette er gjort ud fra flere aspekter hvor ovenstående gennemgang har fokuseret på de tre aspekter *motivation, teknik* samt *økonomi*.

Det lykkedes at samle 10 personer i undersøgelse, hvilket opfylder succeskriteriet at skabe en undersøgelsesgruppe som var stor nok til at give et overordnet perspektiv på juristers forhold til faglitterære e-bøger på en iPad.

Undersøgelsen, som er en forundersøgelse, er udført med en for lille gruppe til at kunne sige noget helt præcist for Bech-Bruuns jurister, men fordi undersøgelsen har givet undersøgelsesgruppen mulighed for virkelig at arbejde med mediet i en måned inden interviewene, er der kommet mange personlige holdninger og tanker frem, som bestemt er interessante og relevante for fremtidige diskussioner.

Der har været en overvældende positiv holdning og interesse for projektet. Dette ses også hos de 10 jurister i undersøgelsen, som alle har taget mediet til sig og taget sig tiden til at sætte sig ind i mediet. At størstedelen er klar til at inkorporere e-bøger (med forbehold) i deres hverdag allerede nu, var overraskende.

De teknologiske udfordringer e-bøgerne er stillet over for på iPad'en som eksempelvis printfunktionen, gør at det på nuværende tidspunkt ikke vil være et veludnyttet arbejdsredskab for juristerne.

10. Perspektivering

Der ligger en udfordring for biblioteket i, at e-bøgerne er bundet til en iPad i stedet for til trykt papir. Her kommer ejerskab og økonomi ind som centrale punkter. DJØF arbejder på nuværende tidspunkt med en model hvor der kan lejes bøger inden for et bestemt emne for et år af gangen, men igen, så forsvinder adgangen til bøgerne efter en periode og selvom biblioteket er vant til at købe adgang til databaser, så er det et større skift at føre denne model over til e-bøgerne.

Jeg ser ikke en nærliggende fremtid hvor juridiske bøger kun tilbydes i elektroniske formater. Hvis det på nogen måde skal blive interessant i fremtiden at tilbyde e-bøger til juristerne i Bech-Bruun, forudsætter det at hovedparten af de juridiske forlag skal med, hvilket betyder at Karnov Group og sandsynligvis også Magnus, skal begynde at tilbyde alle deres udgivelser som e-bøger.

På nuværende tidspunkt ser jeg mulighed for at bruge e-bøgerne som supplement til den trykte bogbestand. Der vil også være brug for en tilvænningsfase hvor juristerne langsomt bliver tilvænnet til at bruge e-bøger, for der skal helst være plads til at dække alles behov.

11. Afslutning

Selvom undersøgelsen af juridiske e-bøger på iPads for mit vedkommende er slut, så har alle i undersøgelsen stadig adgang til e-bogen. Det vil de have til iPad'en enten går i stykker, eller bliver returneret ved fratrædelse. De ti personer fortsætter derfor med at være foregangsmænd og det er herligt at denne undersøgelse har været kimen til at flere vil fortsætte med at bruge e-bøgerne og derfor udvikle sig inden for dette område og måske endda også påvirke andre til at blive fremtidige brugere af e-bøger.

FAGLITTERÆRE E-BØGER

EN UNDERSØGELSE AF IPAD'ENS PLADS I EN MODERNE ADVOKATVIRKSOMHED

BILAG

Bilagsoversigt

Indhold

Bilag 1	Mailkorrespondance med fokusgruppen	5 sider
	A. Invitation til at medvirke i undersøgelse	
	B. Lukker for tilmeldinger til undersøgelsen	
	C. Retningslinjer og specifikt valg af e-bog	
	D. Info om print og screen shots	
Bilag 2	Interviewguide	2 sider
Bilag 3	Noter fra interviews	33 sider
Bilag 4	Projektaftale	6 sider

Bilag 1

Mailkorrespondance med fokusgruppen

Indhold

A. Invitation til at medvirke i undersøgelse	2
B. Lukker for tilmeldinger til undersøgelsen.....	3
C. Retningslinjer og specifikt valg af e-bog	4
D. Info om print og screen shots.....	5

A. Invitation til at medvirke i undersøgelse

Mail sendt den 19. november 2011 til alle jurister i Bech-Bruun, Langelinie.

Kamilla Egefelt

Fra: Kamilla Egefelt
Sendt: 19. oktober 2011 09:07
Til: LL-Jurister; LL-Bibliotek
Emne: Hjælp biblioteket med din iPad - så giver vi en e-bog

Hej,

I biblioteket har vi besluttet at undersøge hvordan iPads er, at læse juridisk litteratur på. Vi skal derfor bruge personer som har lyst til at få en e-bog på sin iPad i en måned til test. Det er muligt at vælge imellem forskellige fagrelevante e-bøger.

Efter månedens udløb, kommer jeg forbi til en snak om hvordan forløbet har været. Dette tager op til 20 minutter. Jeg skal selvfølgelig nok være behjælpelig med teknisk assistance igennem hele forløbet. Undersøgelsen er samtidig det afsluttende projekt på min uddannelse.

Har du lyst til at være med til at teste dette nye medie, så send mig en mail.

Venlig hilsen
Kamilla

BECH-BRUUN

Advokatfirma

Kamilla Egefelt

Stud.bib.

Langelinie Allé 35
2100 København Ø

T dir. +45 72 27 37 80

T +45 72 27 00 00
F +45 72 27 00 27

keg@bechbruun.com

www.bechbruun.com

B. Lukker for tilmeldinger til undersøgelsen

Mail sendt den 19. november 2011 til alle jurister i Bech-Bruun, Langelinie.

Kamilla Egefelt

Fra: Kamilla Egefelt
Sendt: 19. oktober 2011 09:28
Til: LL-Jurister; LL-Bibliotek
Emne: SV: Hjælp biblioteket med din iPad - så giver vi en e-bog - TAK for hjælpen

Hej

Tusind tak for alle tilbagemeldingerne. Vi har fået nok tilmeldte til undersøgelsen.

Venlig hilsen
Kamilla

Kamilla Egefelt, stud.bib.
Bech-Bruun
T dir. +45 72 27 37 80

Fra: Kamilla Egefelt
Sendt: 19. oktober 2011 09:07
Til: LL-Jurister; LL-Bibliotek
Emne: Hjælp biblioteket med din iPad - så giver vi en e-bog

Hej,

I biblioteket har vi besluttet at undersøge hvordan iPads er, at læse juridisk litteratur på. Vi skal derfor bruge personer som har lyst til at få en e-bog på sin iPad i en måned til test. Det er muligt at vælge imellem forskellige fagrelevante e-bøger.

Efter månedens udløb, kommer jeg forbi til en snak om hvordan forløbet har været. Dette tager op til 20 minutter. Jeg skal selvfølgelig nok være behjælpelig med teknisk assistance igennem hele forløbet. Undersøgelsen er samtidig det afsluttende projekt på min uddannelse.

Har du lyst til at være med til at teste dette nye medie, så send mig en mail.

Venlig hilsen
Kamilla

BECH-BRUUN

Advokatfirma

Kamilla Egefelt

Stud.bib.

T dir. +45 72 27 37 80

keg@bechbruun.com

Langelinie Allé 35
2100 København Ø

T +45 72 27 00 00
F +45 72 27 00 27

www.bechbruun.com

C. Retningslinjer og specifikt valg af e-bog

Mail sendt den 19. november 2011 til medvirkende i undersøgelsen.

Kamilla Egefelt

Fra: Kamilla Egefelt
Sendt: 19. oktober 2011 10:00
Til: [Redacted]
Emne: Find en e-bog hos DJØF
Kategorier: Vigtigt

Hej igen

Tak for de mange og hurtige tilbagemeldinger.

I bedes gå ind på <http://ebog.djoef-forlag.dk> og vælge en bog som I får brug for den næste måneds tid.

Det vi gerne vil teste er om e-bøger, i særdeleshed e-bøger på iPads, fungerer som arbejdsredskab, derfor skal det ikke være en bog I gerne vil læse på et eller andet tidspunkt, men en som er relevant for dig nu. Det er i orden hvis I vælger en bog I allerede har på hylden.

I skal ikke købe e-bogen hos DJØF, bare vælge den. og så sende en mail med hvilken en I vil have. Fortæl også om I har jeres iPad med i dag, ellers finder vi et andet tidspunkt I kan få lagt den valgte e-bog ind.

Hvis I syntes sitet er uoverskuelig, ses der en oversigt over de forskellige juridiske grupper her: <http://ebog.djoef-forlag.dk/BookStore/browseCategoriesHome.do>

Venlig hilsen
Kamilla

BECH-BRUUN

Advokatfirma

Kamilla Egefelt

Stud.bib.

Langelinie Allé 35
2100 København Ø

T dir. +45 72 27 37 80

T +45 72 27 00 00
F +45 72 27 00 27

keg@bechbruun.com

www.bechbruun.com

D. Info om print og screen shots

Mail sendt midt i forløbet til medvirkende i undersøgelsen.

Kamilla Egefelt

Fra: Kamilla Egefelt
Sendt: 4. november 2011 11:04
Til: [Redacted]
Emne: iPad undersøgelse - kopi af sider i e-bog

Hej,

Så har de fleste af jer haft en selvvalgt e-bog på jeres iPad i 2 uger. Jeg håber alt går vel. For de af jer som har brug for at gemme eller printe en side på jeres iPad, kan dette gøres ved at tage et screenshot.

Dette gøres ved at holde de to knapper markeret på billedet med de røde pile inde på samme tid. Skærmen vil blinke hvidt og der vil samtidig blive afspillet en kamera 'klik' lyd. Billedet bliver gemt under Photo appen. Herfra kan billedet nemt mailes til en computer med tilsluttet printer.

For dem som jeg ikke fik fortalt det til, vil jeg også lige nævne at I har e-bogen lige så længe I har lyst til. Når projektet er overstået, kan jeg sagtens komme forbi og lægge e-bogen over på jeres computer.

Jeg vil snart begynde at booke et møde i jeres kalender.

Venlig hilsen
Kamilla

BECH-BRUUN

Advokatfirma

Kamilla Egefelt

Stud.bib.

T dir. +45 72 27 37 80

keg@bechbruun.com

Langelinie Allé 35
2100 København Ø
T +45 72 27 00 00
F +45 72 27 00 27

www.bechbruun.com

Bilag 2

Interviewguide

Indholdet i interviewguiden skal følges, så alle områder bliver berørt, men ikke nødvendigvis i den skrevne rækkefølge. Det er vigtigere at interviewet foregår flydende, og at spørgsmålene passer til flow samt med mindst forstyrrelse af de associationsbaner den interviewede måtte have undervejs.

Det er kun teksten bag tallene, som er de reelle spørgsmål, underpunkterne er korte stikord for at føre svarene i en given retning.

INTRODUKTION

1. Stil et kløgtigt indledende spørgsmål, så hele sessionen starter godt...
2. Hvad synes du overordnet om e-bøger?
3. Hvad synes du overordnet om ideen bag faglitterære e-bøger?

OBS. Gør tydeligt opmærksom på, at der skelnes mellem iPad og e-bog.

IPAD'EN

4. Hvad synes du overordnet om din iPad?
5. Hvordan bruger du din iPad til i hverdagen?
 - a. Arbejde (mails, nyheder...)
 - b. Fornøjelse/ fritid (spil, leg, hygge..)

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

6. Hvordan er det gået med e-bogen?
7. Har du haft brug for e-bogen?
8. Hvor har du brugt e-bogen henne?
 - a. På arbejdet - Kontoret, retssal, til møder
 - b. Rejse /pendling,
 - c. Hjemme
9. Har du haft et trykt eksemplar af (indsæt titel) på dit kontor den sidste måned?
10. Har du læst i den trykte bog?
11. Har du kopieret fra den trykte bog?
12. Normalt, når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?
 - a. Bog, post-it, pen og blok?
13. Den bog du har valgt, hvad har du brugt den til?

DET LITTERÆRE VALG

14. Hvorfor valgte du netop denne bog?
 - a. Opslagsværk, overordnet relevant, baggrundslæsning
15. Hvordan har du brugt e-bogen?
 - a. Slå op i, læse i, studerer et område, introduktion til emne
 - b. Håndbog, oversigt, opslagsværk, grundbog, lærebog
 - c. Skimming, sagslitteratur
16. Skulle du bruge bogen som dokumentation for en sag?
 - a. Hvis ja – hvordan klarede du det med e-bogen.
17. Sidder du i en procesafdeling?
 - a. Ja – Hvordan er det I skal dokumentere litteraturen?

DET BIBLIOTEKARISKE

18. Hvor ofte bruger du biblioteket her på stedet?
 - a. Onlineadgange, fysiske bøger, informationssøgning.. ect..
19. Når du skal bruge relevant faglitteratur, køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?
20. Hvordan vil du helst have adgang til din faglitteratur?
 - a. Trykt, elektronisk, begge dele.
 - b. Det afhænger af typen
21. Hvad nu hvis du kunne få en pakke med e-bøger, indeholdende alt relevant litteratur inden for dit fagområde?
22. Hvorfor dette valg?
 - a. Nemt og hurtigt med e-bog
 - b. Biblioteket er langt væk
 - c. Bøgerne mangler på bibliotekshylden
23. Juridisk faglitteratur. Syntes du der forskel på hvilken type af faglitteratur der egner sig bedst til henholdsvis det trykte og det elektroniske medie?

FREMTIDEN

24. Kunne du finde på at købe faglitterære e-bøger til dig selv lige nu, eller i nær fremtid?
25. Kunne du finde på at købe andre former for litteratur?
 - a. Skønlitteratur, ordbøger

TEKNIKKEN (HVIS DER ER TID!)

26. Hvad syntes du om teknikken?
 - a. Easy reader programmet
 - b. Fuld side, kun med iPad på højkant.
 - c. Noter, læsning på skærm

Bilag 3

Noter fra Interviews

Noterne er udført efter følgende principper:

Enkelte sætningsstrukturer er blevet ændret for at undgå fortolkningsproblemer og jeg har eksempelvis indsat ord som [e-bog] og [iPad] i stedet for *den*, for at lette forståelsen for læseren.

Enkelte pauser er medtaget og markeret med ... hvis dette giver et flow i læsningen.

[] – Skarpe klammer indeholder interviewerens opklarende noter og beskrivelser.

Gestikuleringer er markeret med [...], hvis disse har relevans for meningsforståelsen.

Alle tekststykker som er brugt i selve fortolkningen af materialet, er markeret med **rød skrift**.

Indhold

Interview Nr. 1	2
Interview Nr. 2	5
Interview Nr. 3	9
Interview Nr. 4	13
Interview Nr. 5	16
Interview Nr. 6	18
Interview Nr. 7	22
Interview Nr. 8	25
Interview Nr. 9	28
Interview Nr. 10	31

Interview Nr. 1

Udført mandag d. 14/11. Kl. 10.00

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Jeg har ingen tidligere erfaring med e-bøger.
- E-bøger er helt klart noget jeg kommer til at bruge i fremtiden
- Jeg skal vænne mig til, at det er visuelt anderledes, jeg bruger farverige noter og overstregningspen i flere farver – så det er noget andet.
- Jeg vil bruge e-bøger til interesselæsning [både fagligt og skøn].
- **Jeg kunne ikke bruge e-bøger til eksamen, men de er gode til information eller til at læse domme på. Det er e-bogen virkelig god til.**

IPAD'EN

Hvad bruger du din iPad til i hverdagen?

- iPad bruger jeg meget - også på arbejde.
- Jeg har den med på arbejde hver dag.
- Derhjemme bruger jeg den til mails og til Google i sofaen. Det er meget bedre end på BlackBerryen. BlackBerryen er irriterende og SMS-agtig. Når jeg skriver på iPad'en bliver svarene også bedre, fordi jeg har fornemmelsen af at jeg skriver på en mail.
- Mit barn leger med iPad'en
- Jeg bruger iPad'en meget til noter. Jeg bruger programmet *Notes*. Jeg bruger ikke længere papir. Laver noter ved møder til klienter – sender noterne til mig selv og så lægger jeg dem på sagen bagefter.
- Jeg havde en iPad før denne, og den brugte jeg også til arbejde.
- Jeg bruger *Keynotes* meget, når jeg præsenterer firmaet ude i byen. Det bruges til at vise PowerPoint shows. Jeg er meget ud at huset - ud og møde nye klienter, konferencer.
- Man slipper for alt det papir. Jeg er dårlig til papir. Når jeg har møder, så forsvinder det jeg skriver ned. Jeg har en hel bunke med håndskrevne noter fra møder, men jeg følger ikke op på det, fordi jeg glemmer det. Det ligger fysisk et sted hvor jeg rydder op en gang om året når jeg har tid, om sommeren. Men når jeg sender mine *Notes* til mig selv, så står den i min indbakke, så er mailen dér, til de er ordnet.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

Hvordan er det gået med e-bogen?

- Det er gået ret godt med e-bogen.
- **Jeg læste den på usædvanlige steder, om aftenen i sengen og med til fitness hvor jeg kunne læse imens jeg cyklede. Det er helt fantastisk.**
- Så sætter jeg bookmarks ind, så jeg kan nemt finde rundt i e-bogen. Det er en meget praktisk bog, så jeg kigger på aktier på nettet og så tilbage til bogen og mine bookmarks og ser om jeg har forstået hvad jeg har læst.
- Jeg har haft mere glæde af bogen, fordi jeg havde den som e-bog. Jeg ville ikke have bladret rundt i avisen efter aktier for så at gå tilbage til bogen, hvis den var trykt. Så det var faktisk rigtig godt.

Har du haft et trykte eksemplar af *Køb og salg af aktier og obligationer* på dit kontor den sidste måned?

- Nej – overhoved ikke. Jeg troede, kun den fandtes som e-bog.
- Jeg har ikke haft brug for at kopiere fra den.

Normalt når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?

- Fx når jeg arbejder med det tyske tidsskrift NJW, så får vi det gratis, med vores elektroniske abonnement. Jeg ville aldrig læse den elektronisk, fordi jeg skal skrive til Update [Internt nyhedsbrev]. Jeg har brug for det fysiske blad, fordi jeg skal finde de relevante artikler - jeg skal koncentrere mig om det der står, og finde de artikler - dér tror jeg, at jeg er bedre tjent med den fysiske udgave. Jeg kan bedre få overblikket på siderne når det er den fysiske udgave. Når jeg har fundet de relevante artikler, kunne jeg godt gå over i det elektroniske medie.

DET LITTERÆRE VALG

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Det var ikke andre. Jeg var tæt på at sige at jeg formentlig ikke havde brug for at være med i undersøgelsen alligevel, for jeg synes ikke de andre var relevante for mig. Jeg havde håbet på en fast ejendoms bog.
- Jeg kunne derfor ikke bruge det til mit arbejdsområde, men det her emne var interessant, fordi dette også interesserer mig privat.
- Jeg ville nok også have læst det i fitness, hvis det var noget andet – fast ejendom eller noget.
- Der var den personlige interesse som gjorde, at det var den bog jeg skulle have.

Kunne du være interesseret i at nogle af/ eller alle faglitterære bøger var tilgængelige elektronisk?

- Ja det kunne jeg godt forstille mig kunne fungerer.
- Det skulle være de typer af bøger man bruger til uddannelse. Hvis man fx skal fordybe sig i et emne - grundbøger.
- **Jeg skal ofte læse mig ind i dansk eller tysk ret og dér har jeg brug for grundlæggende oversigter og grundbøger og dem kunne jeg godt forestille mig ville være spændende [som elektroniske].**
- Jeg tror også det er nemmere hvis man har adgang til dem online end at hente dem i biblioteket. Det er meget nemmere lige at åbne en bog eller at bladere i dem hvis de er til rådighed online.
- **Hvis det bare er til overfladisk læsning synes jeg der er meget rart at have muligheden.**

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du bibliotek her på stedet?

- Jeg er i biblioteket en del, men hvis man lige skal kigge på noget, eller læse noget, så er det nemmere at have det på iPad'en.
- Så vil jeg hellere bruge Wikipedia - prøve det, end at prøve biblioteket, når man bare lige skal læse noget.

Når du skal bruge relevant faglitteratur, køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?

- Jeg køber selv den tyske faglitteratur, men spørger Lars[Bibliotekar] bagefter, om det skal dækkes af huset.

FREMTIDEN

Kunne du finde på at købe faglitterære e-bøger til dig selv lige nu, eller i nær fremtid?

- Ja – det tror jeg.

Kunne du finde på at købe andre former for litteratur?

- Det tror jeg – skønlitteratur til når man tager på ferier, så slæber man ikke rundt med tykke bøger. Det tror jeg helt klart. Skønlitteratur er helt klart noget jeg vil læse på e-bøger. Eller på en iPad.
- Hvis jeg skal arbejde med det, så duer en faglitterær e-bog ikke pt. - og qua jeg har min uddannelse bag mig tror jeg ikke jeg skal bruge mange overstregninger i flere farver. Til hurtiglæsning, undersøgelser og skønlitteratur tror jeg sagtens jeg kan nøjes med e-bøger.
- Der må godt komme flere e-bøger. Det skal være overordnet litteratur. Når det bliver tungt og svært er det bedst for mig med en bog for så skal der tegnes og skrives i den.

DET TEKNISKE

Hvad syntes du om at læse på skærmen?

- Sjovt det ikke var tilpasset skærmen, men det gør ikke så meget.
- Jeg synes det var bedre, fordi skriften var større. Det var ok.
- Det er ikke et problem at læse på skærmen. Det er sådan man læser på en skærm. Jeg er vant til at læse på skærmen fra mails.

Interview Nr. 2

Udført mandag d. 14/11. kl. 10.30

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Fantastisk ide også fordi man sparer papir. Det er en økologisk ide
- Spare på papiret er godt – Derudover er jeg ligeglad om det er elektronisk eller papir. For det handler om at få læst noget tekst.

IPAD'EN

Hvad synes du overordnet om iPads?

- Den virker glimrende, Jeg er glad for den – men det er en gadget. Har en computer hjemme og en på arbejde som jeg bruger. Bruger iPad i toget. Sjov at have, men jeg har ikke noget behov for den.
- Bruges mest til fornøjelse.
- Læser aviser i toget. Bruger den ikke rigtigt til mail – det her tastatur kan jeg ikke vænne mig til.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

Hvordan er det gået med e-bogen?

- Ikke læst meget i Værgemål - Læst 50 sider.
- Det er ikke lige så godt som en alm. bog - læseoplevelsen er ikke lige så god.
- Den er for tung at sidde med og siderne ikke er justeret til så de passer til en hel skærm – Sådan noget skal bare virke - vi er i 2011. Det ville gøre brugeroplevelsen væsentlig bedre, hvis det passede.
- Den er for tung for fingrene i forhold til en bog. Jeg ved ikke hvordan jeg skal håndtere den. Og jeg får ondt i fingrene af coveret. Det er ikke den samme fysiske fornemmelse som at sidde med en bog. Jeg tvivler på at jeg kunne vænne mig så meget til at, at jeg ville vælge det til. Selv hvis jeg fik en som var lettere eller mindre. Tror jeg at jeg ville foretrække papir.
- Jeg var spændt på at se, hvordan jeg ville opleve det, når jeg nu fik muligheden. Jeg forstillede mig, at det synes jeg nok er irriterende, men nu har jeg prøvet det – og det er irriterende.
- Jeg vil hellere have en bog jeg kan tage uden der sker noget, som min kone kan sætte sig på, uden der sker noget, børnene kan skubbe den på gulvet uden der sker noget.
- Så skal man have ledning til den, den skal lades op og man skal finde en stikkontakt – alt dét der praktiske besvær.
- Vejer for meget. En bog ved man hvordan man håndterer – den går ikke i stykker, vejer ikke så meget og giver ikke en kedelig fornemmelse i fingrene.

Har du haft et trykt eksemplar af Værgemål på dit kontor den sidste måned?

- Nej

Normalt når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?

- Opslag - Jeg laver aldrig noter, så det har jeg ikke forsøgt mig med. Ikke i bøgerne. Jeg gør det på notemark, hvis jeg skriver noter. Jeg har en blok, hvis jeg skriver noter.

DET LITTERÆRE VALG

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Fordi det var en bog jeg gerne ville læse, men ikke havde et akut behov for. Den var lige lidt nede på prioriteringslisten. Det var en af dem som jeg kunne vælge imellem og den var passende.

Hvordan har du brugt bogen?

- Jeg vil gerne læse *Værgemål* igennem fordi den giver mig noget baggrundsviden. Det er et emne hvor jeg trænger generelt til at blive opdateret,
- Jeg vil gerne læse den fra ende til anden modsat anden faglitteratur som jeg bestemt ikke gider læse fra ende til anden. Den beskriver grundlæggende dette retsområde, som jeg godt kunne tænke mig at lære noget mere om.

Skulle du bruge bogen som dokumentation for en sag?

- Sådan en bog ville jeg aldrig have liggende på en iPad. For den skal bare stå på reolen, så jeg lige kan tage den ned og slå op og sætte den tilbage.
- Det er hurtigere for mig end at åbne iPad'en, tænde programmet og finde passagen. Det er måske bare en vanesag, men jeg kan ekspedere fysiske bøger meget hurtigere.
- Det tager mig for lang tid at lære teknikken bag. Jeg ved, hvordan det virker med bøger. Jeg har ikke brugt ressourcer på at lære det på iPad – måske om 15 år.
- Lige nu ville jeg altid vælge en trykt bog.

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du bibliotek her på stedet?

- Det fysiske bibliotek er fantastisk. Et opdateret bibliotek og en bibliotekar er en fantastisk service. Jeg hører også fra andre som kommer i huset – selv universitetsfolk bliver imponeret.
- Biblioteket er flot og det har det der skal ha, der er ikke noget som mangler. Der er registre som virker og bøgerne står altid på plads. Det virker bare – og det skal biblioteker. De behøver ikke se fancy ud og det behøver ikke være en fantastisk oplevelse.– de skal bare fungere og det gør det.

Når du skal bruge relevant faglitteratur, Køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?

- Biblioteket. Jeg har ikke købt noget siden universitetet.
- Det er også fordi jeg er ansat et sted hvor der er så godt et bibliotek. Hvis der ikke var det, så havde jeg nok selv købt min litteratur.

Hvordan vil du helst have adgang til din faglitteratur?

- Jeg vil have min faglitteratur som trykt.

FREMTIDEN

Kunne du finde på at købe faglitterære e-bøger til dig selv lige nu, eller i nær fremtid?

- Jeg vil ikke købe faglitterære e-bøger – Det er også fordi jeg kan gå ned i biblioteket og få det gratis. Det handler også om økonomi og har ikke noget med e-bogslæseren at gøre.

Kunne du finde på at købe andre former for litteratur?

- Jae... det kunne jeg godt finde på, men ligger ikke lige for og det er igen fordi jeg skal finde ud af hvordan jeg skaffer e-bogslitteratur, i stedet for at bruge den boghandler, som jeg ved der virker. Det er det mentalt med at skulle ind på et nyt felt ikke – det kræver nogle ressourcer som i hverdagen, det får jeg bare ikke gjort. Jeg går jævnligt forbi boghandlen og smutter lige ind forbi og køber en bog. Men så skal jeg til at undersøge – og hvilke forlag har hvad og de det nu sikkert og alle de der bekymringer. Dem har jeg slet ikke sat mig ind i endnu.
- Jeg skal finde ud af hvordan det virker og det tager noget tid – det er sådan noget som kommer ind, ligesom da man skulle lære at betjene telefonen for 100 år siden. Det tager en generation eller to før det er fuldstændigt indarbejdet. Det der skridt med at bruge det kvarter det tager, og finde ud af hvordan det virker, det har jeg bare ikke gjort. Om jeg nogen sinde får det gjort – det ved jeg ikke.

Hvad med ordbøger?

- Jeg bruger vores eget abonnement [Huset har IP adgang], hos Gyldendal Online for det har jeg fundet ud af hvordan det virker og det er nemt og det er også kun et enkelt ord jeg skal slå op. Det er nemt og hurtigt. Det fungerer – det andet fungerer sikkert også, men jeg bruger det bare ikke.

DET TEKNISKE

Hvad syntes du om teknikken?

- Det er helt intuitivt. Man trykker på knappen og så kommer bogen frem. Det er svært at tage fejl af.
- Det er bare ikke indrettet ordentligt. Det at siden, lige er 2 cm for lang og at den nogle gange ikke lige er følsom nok og man ikke får bladret rigtigt. Det handler også om at man lige skal vide hvordan bevægelsen skal være.
- Baggrundsbelysning er udmærket jeg får ikke ondt i øjnene.
- Det at få det til at virke, har været meget meget nemt.
- Jeg har kun brugt den til at tænde, får tekst frem, læse tekst, slukke igen.
- Det er sjovt at prøve og jeg giver den en chance. Jeg skal nok få læst bogen. Jeg tænkte på at læse skatteøen [ligger i Bluefire Reader, når denne downloades] for at se, om det giver en anderledes oplevelse når det er noget helt afslappet læsning.

[Viser bogen *Treasure Island* i ePub format, på iPad]

- Bare det at teksten står sådan her [...] Det ændrer virkelig min brugeroplevelse. Det er helt klart det format der skal bruges [dynamisk ePub som tilpasser sig den aktuelle skærmstørrelse]. Det må være det som er fremtiden.
- Man kan jo løse problemet med at sætte sidetallene ind i teksten. Man kan jo slå dem til og fra i Skatteøen.

[Viser prisforskelle på e-bøger v. s. trykt bøger jævnfør figur 2 i produkt rapport]

- Det overrasker mig ikke spor.
- Produktionsomkostningerne er lave. Det må være differencen på trykningen som man kan se ... Man betaler jo ikke kun for papir og trykningen. Man betaler også for ophavsrettighederne og til forfatteren.
- **Juridiske bøger er dyre - også e-bøgerne.**

[Afsluttende kommentarer]

- Jeg synes det har været sjovt at prøve. Og selvom jeg bliver irriteret, så har det været skægt at prøve,.
- Var med i en anden e-bogslæser undersøgelse i 2002. Det var et sjovt forsøg, som ikke fungerede pga. tekniske problemer. Men det var sjovt at prøve den gang og det var det også nu.
- Det med bøger er meget kulturbestemt - det ligger så mange hundrede år tilbage at man kan sidde med en bog.
- Bøger er noget særligt – noget værdifuldt. Det er grænseoverskridende at sidde med en maskine i stedet for.
- Man smider ikke bøger ud – man afleverer dem til et antikvariat.
- Der er også bøger som bare er smukke ikke- ældre læderindbundne bøger. Der er ét eller andet over dem. Jeg har købt bøger som er smukke, jeg har aldrig læst dem.

Interview Nr. 3

Udført mandag d. 14/11. Kl. 13.00

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Generelt kan e-bøger ikke erstatte bogen. Det er to meget forskellige ting. Personligt vil jeg hellere have en bog jeg kan strege i.
- Hvis det er privat læsning synes jeg det er lidt lækrere at sidde med en bog. Så synes jeg en bog i sig selv er rare. Dette gælder primært hvis det er skønlitteratur. Jeg har prøvet at læse skønlitteratur på iPad'en. Jeg har flere liggende. Dem kunne jeg lige læse i toget bare for at se hvordan det fungerede, det vil jeg ikke udelukke, men kun i toget. Derhjemme ville jeg ikke tage min iPad frem. Men det kan være vanerne ændrer sig. Jeg tror bare, det er en vane.
- I toget er det super praktisk for der har jeg alligevel min iPad med, så åbner jeg den og så er bogen derpå. Det synes jeg er så smart. Der ville jeg egentlig godt kunne bruge det.
- **Jeg synes det har været rigtig fint med den faglitterære e-bog. Faglitteratur på e-bogsmediet virker rigtig godt.**

IPAD'EN

Hvad synes du overordnet om din iPad?

- Jeg elsker min iPad. Jeg vil ikke af med den., Jeg kan slet ikke forstå dem som synes det er for sjov.
- **Jeg bruger den godt nok meget - logger på systemet med den. Jeg synes det er et fantastisk arbejdsredskab.**
- Jeg bruger aldrig [mobil]telefonen mere til at skrive mails jeg sidder altid på iPad'en. Man kan sidde med flere fingre og man aflaster sin tommelfingre. Man når så meget mere ved at sidde på iPad'en og svare på mails.
- **Den er helt uundværlig som arbejdsredskab. Den er fin til de mindre tunge sager på farten. Til de tunge skriftlige sager bruger jeg computeren.**
- iPad'en er med på kontoret hver dag – ligger og lader op ved siden af, men bruger den ikke på kontoret
- iPad bruges ikke til meget til fornøjelse – et terningspil og børnespil.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

Har du haft brug for e-bogen?

- Jeg har ikke brugt den specifikt til noget. Jeg har bare brugt den til at læse, e-bogen har ikke været god nok, grundig nok. Udvalget var ikke så stort. Hvis jeg havde valgt noget andet, så var der en fare for at jeg ikke ville have brugt den. Hvis jeg havde valgt Værgemålsloven, så havde jeg nok ikke været så meget i den. Så havde jeg ikke fået lige så stor føling med det e-bogen er nem at navigere rundt i og jeg valgte noget jeg vidste jeg ville læse, men ikke noget jeg kunne bruge så meget. Jeg synes, det fungerede rigtig godt for den kunne jeg overkomme og komme igennem på den måned.

Har haft brug for at kopiere?

- Nej jeg har slet ikke prøvet det. Det tror jeg egentlig heller ikke jeg ville. For mig ville det fungerer rigtig fint, hvis jeg havde en adgang til en database med e-bøger. Det ville være så meget nemmere.

Normalt når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?

- Forskelligt farvet overstregningstusser og post-it og blok og blyant ved siden af. Hvis det er min bog vil jeg skrive alt i den og strege i den.

DET LITTERÆRE VALG

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Der var ikke en bog som ramte lige ned i mit område, så det er en bog som holder sig generelt overfladisk til tingene. Det har været fint at læse, men den har ikke givet mig noget i dybden. Men så har jeg jo kunne danne mig et overblik over hvordan det har været at få sådan noget her til at fungere. Jeg synes det har været rigtig lækkert.
- Jeg skulle lige vænne mig til det i starten med hvordan man lige gjorde tingene hurtigt, hvordan man fik tingene frem lignende, men alt i alt har det været rigtig fint.

Hvad nu hvis du fik adgang til alt inden for dit område som e-bog?

- Det ville være fantastisk. Det ville jeg virkelig bruge. Så skal man ikke slæbe bogen med hjem. Kæmpe bøger som fylder. Det ville være lækkert, hvis jeg bare kunne hive e-bogen frem på skærmen.
- Så ville jeg ikke have brug for bogen fysisk – kun til kopiering.

Du kan kopiere i programmet Adobe Digital Edition. Det vil virke på din computer

- Nej – jeg synes det er lækre med iPad'en. Det er noget med at det er denne her. Den fylder ikke særligt meget. At skulle have en computer med og åbne den og sidde og læse på den. Det ville ikke være lækkert. Det ville jeg ikke gøre. Så vil jeg hellere have en fysisk bog. Det er fordi iPad'en er lille og handy og jeg har den alligevel med mig i tasken alle steder. Det ville være nemt at slå op – og det ville være super lækkert hvis jeg kunne få bøgerne der.

Skulle du bruge bogen som dokumentation for en sag?

- Nej – jeg skal ikke lægge ting på sager, jeg laver ikke materialesamlinger.

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du biblioteket her på stedet?

- Jeg er begyndt at bruge biblioteket rigtig ofte, men jeg er så sur over at bøgerne ikke er inde – eller de nyeste udgaver ikke er inde.
- Det fungerer godt generelt, men der er meget tomt for tiden. Kun de gamle bøger og udgaver som står tilbage.
- Det ville være så smart hvis man lige kunne slå det op i sit lille e-bogsbiblioteks - så alle bøger skulle blive til e-bøger, så jeg kan slå det op på iPad'en

Når du skal bruge relevant faglitteratur, Køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?

- Køber ca. 50 % og låner 50 %. Nogle gange jeg godt lide at have en bog selv, så jeg kan sidde og strege med mine mangefarvede tusser. Det klassikere som man bruger hele tiden, så er det rart at have sine egne overstregninger og noter.

Hvordan vil du helst have adgang til din faglitteratur?

- Hvis jeg kunne få det hele på iPad ville det fantastisk. Så ville jeg købe dem jeg bruger rigtig meget – fordi så har jeg et behov for at strege med gul og grønne overstregninger.
- Jeg ville blive tilfredsstillet hvis biblioteket kun gav adgang til e-bøger. Jeg ville synes det var ok, hvis jeg havde alt på e-bøger, så kunne jeg godt klare det selv.

Har det noget at gøre med typen af faglitteratur?

- Jo det kan godt være.
- Nu læste jeg en bog bog agtig en. Det kan godt være hvis det var en lovkommentar at der ville jeg have det på en anden måde - lidt i tvivl.
- Jeg kan bare godt se ideen i at have den hurtige adgang, i stede for at man skal ned i biblioteket. Bruger meget tid på at slå det op, gå ned på biblioteket og ud på andres kontorer. Det er det som tiltaler mig – at det går hurtigt – Jeg kan få det lige når jeg har lyst til, jeg kan lige så det op og få det afklaret – inden for rækkevidde, nu.
- Principielt synes jeg fysiske bøger er fantastiske – det er ikke det. Men hvis de så ikke er i biblioteket, så ville jeg vide at de var på min iPad.
- Hvis alle bøgerne stod i biblioteket ville det være fint nok. Men de vejer jo, hvis man skal arbejde med bøgerne i weekenden ... Hvis alt var i biblioteket ville jeg nok bruge bøgerne derfra. Hvis alt var i biblioteket, vil jeg helst have det på skrift.
- Jeg ved det ikke, hvis det er et opslagsværk. Det kan godt være det er rare at man kan bladre bagud og bruge stikordsregistret. Det går nok lidt hurtigere end på iPad'en. Man skal nok vænne sig til den.
- Nu har jeg ikke haft e-bogen så længe.
- Jeg ville bruge litteraturen mere hvis jeg havde den som e-bog, for nu giver jeg tit fortabt.

FREMTIDEN

Kunne du finde på at købe faglitterære e-bøger til dig selv lige nu, eller i nær fremtid?

- Nej ikke lige nu – jeg ville regne med at den lige skal over sine børnesygdomme. Jeg skal også selv lige vænne mig til det først.
- Jeg er også tilbageholdene over for at købe skønlitterære bøger. Jeg kunne godt finde på det, men jeg synes de er ret dyre. Jeg synes det skulle være billigere – meget billiger.

DET TEKNISKE

Hvad syntes du om teknikken?

- Jeg kan godt li' teksten bliver lyst op det bliver nemmere og tydeligere.
- Jeg synes faktisk jeg læser hurtigere fordi teksten bliver større, billedet bliver mere klart. Det er nemmere at bladre. Alt bliver faktisk nemmere, så jeg synes det går hurtigere. Det gik enormt hurtigt for denne specifikke bog.
- Hvis der nu var en funktion så man kan søge på ord

[Viser hvordan der kan søges i e-bogen]

- Nej hvor smart.
- Det ville være rart, hvis man vidste hvor mange gange ens søgeresultatet optræder i teksten.

OBS: Bluefire Reader Crashede imens jeg viste hvordan man kan søge i den.

[Viser prisforskelle på e-bøger v. s. trykt bøger jævnfør figur 2 i produktrapport]

- Hold da op. Det var godt nok vildt. Det var ikke meget.
- Jeg ville tro at det var halv pris.
- De danske bøger er virkelig dyre.

Man kan låne e-bøger igennem kommunebiblioteket.

- Nå – det var da smart. Det vidste jeg slet ikke. Det havde jeg slet ikke tænkt over de ville gøre. Så kan jeg jo prøve e-bøgerne endnu mere af. Jeg troede kun de udlånte de bøger de har stående på hylderne.

[Viser Kindlen]

- Det bliver for småt - læseruden er for lille.
- Jeg mangler baggrundsløset, som får teksten mere frem.
- Jeg kan godt se hvorfor den er meget sjov - elnk er smartere hvis man sidder udenfor og det er smart med ordbog og noter.
- Den er da meget smart ... [er ikke helt lun på ideen]

[Afsluttende kommentarer]

- Hvis bøgerne var til at betale og jeg følte jeg sparede noget på e-bøgerne, så ville jeg helt klart foretrække det elektroniske.
- Det er for dyrt – og så vil jeg hellere have bogen, selvom det fylder.
- Med et opslagsværk, en lovkommentar, et grundværk kunne jeg godt se det ville være smart at man kan lige søge og finde. Når jeg lige har behov for at undersøge noget.
- Har været i databasen Karnov Group med iPad'en – men ikonerne er for små fordi den ikke lavet til mediet. Og der er stor forskel at være i en database i stedet for en bog.
- Det er smart at have e-bøgerne på rejsekontoret og derhjemme. På kontoret er bøgerne jo bag mig, eller i biblioteket. Jeg ville nok ikke bruge e-bøgerne på arbejde.
- Hvis det var noget jeg virkelig skal sætte mig ind i rigtigt grundigt, så vil jeg have den trykte bog.

Interview Nr. 4

Udført mandag d. 14/11. kl. 14.00

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Helt generelt kan jeg bedst lide rigtige bøger. Det er smartere med e-bøgerne i toget - for det er jo smart, de vejer ingenting - men jeg kan altså bedst li' rigtige bøger.
-
- Jeg kan godt li' at købe "nye" gamle bøger og pleje mit samlergen.

Hvad synes du overordnet om ideen bag faglitterære e-bøger?

- Hvis faglitterære bøger kan laves teknisk bedre, så vil jeg meget gerne have på e-bøger, hvis de virker. Faglitterære bøger vil jeg meget hellere have som e-bøger, for der har jeg ikke et behov for at have en fin førsteudgave af Hemingway i bogreolen.
- Så faglitteratur vil jeg rigtig gerne have hvis det virker.

IPAD'EN

Hvad synes du overordnet om iPads?

- Jo jeg er glad for den og den er lækker. Men jeg har en ret lækker computer derhjemme. Hvis jeg skal ligge i sofaen, så vil jeg hellere have min bærbare med tastatur. Jeg kan bedre lide at arbejde med et fuldt tastatur... hvis man nu fik et tastatur til iPad'en... så måske?
- Jeg bruger iPad'en når jeg er ude, på kursus, rejse ... Commuting.
- Jeg brugte meget Berlingske, hvor jeg fik en måned gratis. Jeg bruger den meget til aviser.
- 1000 gange bedre at skrive på, end BlackBerry. Hvis de nu havde givet os en iPhone, så kunne den nok have gjort det ud for det samme som iPad'en. Jeg har selv en iPhone.
- iPad'en er mere overskuelig end iPhone, som er mere overskuelig end BlackBerryn.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

Hvordan er det gået med e-bogen?

- Ideen er rigtig fed, men det føles som om det er på betaniveau.
- Jeg kan godt lide at have selskabsloven på iPad'en, men ikke på PC.
- Det er et virkelig fedt redskab.

Hvor har du brugt e-bogen henne?

- Indtil videre har jeg kun brugt e-bogen herude.

Har du haft et trykte eksemplar af Selskabsretten på dit kontor den sidste måned?

- Nej – ikke lige denne her.
- Når der begynder at komme flere e-bøger, giver det rigtig mening. Jeg vil gerne have den nye Kapitalselskaber af Gomard på denne her – og hvis der kommer flere af dem så man reelt ikke behøver det der med: Den bog har jeg på hylden og den bog har jeg på iPad'en, men hvis man bare kunne have denne her iPad liggende ved siden af computeren og så var alle bøgerne der, Det kunne være smart.
- Hvis det skal virke indpas for mig så skal jeg have alt inden for selskabsret – men også det fra Karnov Group og de andre juridiske udgivere.

Har du kopieret fra den trykte bog?

- Nej – det var ikke relevant.

Normalt når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?

- Jeg må jo ikke skrive i bøgerne herude.
- Mine egne bøger, dem kan jeg godt li' at skrive noter i – og rigtig mange post-it, stor fan. Jeg bruger dem meget aktivt.
- Jeg bruger bøgerne som opslagsværker og jeg skal ikke kopiere fra bøgerne fordi jeg ikke sidder i en procesafdeling.

DET LITTERÆRE VALG

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Den er smart, fordi den er til decideret opslag. Lige slå op på § 210 og så slå jeg lige op på den. Ret overskueligt.
- Det var fordi det var et opslagsværk, som er overordnet relevant.
- **Jeg kan bedst se e-bøgerne til opslagsværker på iPad'en.**
- Når biblioteker er komplet med alt selskabsret og jeg kan have dem liggende ved siden af PC-skærmen så bliver det genialt.
- Det duer ikke hvis det var på computeren - jeg har brug for at have det ved siden af - Lidt lige som en bog. Men det er også en vane.

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du bibliotek her på stedet?

- Det synes egentlig jeg bruger biblioteket tit. Også de virtuelle ting vi har adgang til. Brugte biblioteket mere som student da jeg fik bredere opgaver. Men jeg synes jeg bruger det meget.

Når du skal bruge relevant faglitteratur, Køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?

- Jeg får bøgerne af universitetet. Dem med gode noter, står herude. Hvis jeg er herude, så bruger jeg bøgerne fra biblioteket.

Hvordan vil du helst have adgang til din faglitteratur?

- Hvis det er *all in*, så vil jeg helst have det elektronisk. Hvis jeg kan få alt, så elektronisk. Det er enten eller.
- Det virker ikke godt for mig, at have ting forskellige steder. Så bliver det rodet.
- Det er ligegyldigt hvad det er for en type af litteratur.

FREMTIDEN

Kunne du finde på at købe faglitterære e-bøger til dig selv lige nu, eller i nær fremtid?

- Jeg ville ikke købe e-bøger før jeg kan få alt inden for mit område. Der er så lidt som er interessant for mig.
- Men gerne ordbøger. Meget gerne.

Kunne du finde på at købe andre former for litteratur?

- Nej - slet ikke.

DET TEKNISKE

Hvad syntes du om teknikken?

- Bluefire Reader crasher, viser kun en halv side, lang tid om at søge. Den kan ikke helt trække det, hvis det går stærkt. Og nogen gange skal det gå stærkt. Hvis sådan noget kom til at spille, så ville det være rigtig rigtig smart.
- Den der reader skal lige forbedres. Den er for tung i det.
- Irriterende at man ikke kan se hele siden på skærmen. Det kunne være ret lækkert hvis siden passer til skærmstørrelsen, så jeg slipper for at bladre ned og finde vandmærket som det eneste nederst på siden - men alligevel sidder jeg hver gang og kører ned til vandmærket, jeg skal jo ikke overse noget i det her hus, som jurist.
- Teknikken er langsom og fyldt med begrænsninger.
- Skærmen er fin nok at læse på. Det rør mig ikke.
- Det er irriterende at skærmen på iPad'en slukker efter 5 min. Man kan ikke sætte den til ikke at slumre.
- Det der Bluefire Reader – det er ligesom med hjemmesider, de skal fungerer fra start af. Hvis de ikke snart får optimeret det der, så tror jeg mange bliver hægtet af.

[Viser prisforskelle på e-bøger v. s. trykt bøger jævnfør figur 2 i produktrapport]

- Det er for lidt prisforskel. De er for dyre, det ville være mere passende med ca. halv pris for e-bøgerne.
- Hvis man køber bogen, får man en gratis e-bog med. Ligesom man gør med aviserne.

Interview Nr. 5

Udført tirsdag d. 15/11. Kl. 10.00

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Jeg har det helt fint med e-bøger både fagligt og privat. Jeg bruger alle de dér ting. Og læser også skønlitterært. Jeg har ikke nogen problemer med at bruge det medie.
- Der er forskel i vane og forskel i memoreringseffekt. Når jeg har en bog så kan jeg huske den kilde jeg skal bruge står i et afsnit på en højreside ca. så langt inde, ca. ser sådan ud. Den memoreringseffekt forsvinder. Du ved - det er dér - og hvilket afsnit, men den der klare fornemmelse forsvinder. Det vi lever af er at gå tilbage til retskilden og sige det står dér. Erindsbilledet er svære. Mediet som sådan kan jeg godt lide. Funktionerne duer.
- Jeg har udfordringerne i retskildeværdien. Jeg kan ikke stå nede i retten og procedere på en bog, hvor den er i et format, hvor jeg ikke kan henvise til siden, eller hvis det er en bog, som kun er udkommet som e-bog. Det er ikke så meget det med at jeg kan tage siderne med i printet format, men retskilden skal domstolen kunne afklarer om min kilde er rigtig. Hvis de ikke har det medie [e-bøgerne] - og det kunne jeg forstille mig at de ikke har, for de er ikke så avancerede som os, så er det en kæmpe udfordring.
- **Jeg er glad for at jeg kan markere noget tekst i noteapparatet**, Så jeg kan markere det relevante, men jeg kan ikke få det relevante ud af iPad'en og ind i et Word dokument ... Så programmet er nødt til at oppe sig.
- Min reservation er både retskildeværdien på et praktisk plan i den enkelte bog, hvilken side der skal henvises til, men også om den og findes hos dem som jeg er oppe imod. Derfor bliver det overordnet lidt problematisk, for hvornår når vi dertil, hvor e-bøgerne har en retskildeværdi.
- Jeg kan godt markere tekst og samle alt, som er relevant. Men at få det relevante ud af apparatet igen, så når jeg sidder og skriver et brev i Word, så kan jeg klippe og klister - her skriver forfatteren [...]og [...] og det er derfor jeg ret. Det kan jeg ikke [på iPad'en] -fordi jeg kun kan tage et skærm dump.
- Der er programmet nødt til at oppe sig. Jeg skal kunne bestemme det her afsnit skal jeg kunne kopiere ind i kursiv og angivelse af kilde. Det skal jeg kunne gøre.

Ville det være interessant at have e-bogen på en computer i stedet for på din iPad

- Hvis jeg fik tilbud om at få online tilgang til kommenterede konkurslov online, både til iPad og på PC, det er mit daglige arbejdsinstrument, så ja tak – det er enormt relevant at arbejde på den måde.
- Hvis det var for hele konkursområdet? – ja, så ville jeg æde det råt.

Kunne du nøjes med kun at have adgang til e-bøger?

- Ja og nej - hovedværket for mig er den kommenterede Konkurslov.
- I den daglige arbejdsgang, skal jeg bruge Konkursloven i print. Men lige så snart jeg skal ned i noten og laver kildesøgninger ... hvis resten lå elektronisk ville det være fint nok.
- Det er den trykte konkurslov jeg putter i tasken, når jeg går i retten. Hvis der så er specielle problemstillinger jeg skal forberede mig på, så kigger jeg biblioteket igennem. Om dét ligger i en print version eller om dét er en elektronisk version, der vil jeg hellere have det elektronisk. Det er meget hurtigere at søge. Og det er mere tilgængeligt. Ikke afhængig af hvem der har lånt bogen.
- Jeg kan sidde hvor som helst i verdenen og jeg kan gøre det når det passer mig, det er helt klart at foretrække.

Er det typen af litteraturen, som gør at du vil have lovkommentaren på tryk?

- Det er ikke typen af litteratur som er relevant.
- Det afgørende for mit valg er at når jeg tager ud til klientmøder og har Konkursloven med, så virker det forkert i dette øjeblik når du spørger, at starte en PC eller tage en iPad op og slå op eller søge på eller andet. Det er hurtigere for mig, fordi jeg er vant til at arbejde i bogen.
- Det virker mere tillidsvækkende for dem som sidder over for mig at de kan se hvor det er jeg finder det henne.
- Det har mere at gøre med arbejdsprocessen eller validiteten eller konteksten. Når man tager ud til et møde og ikke ved hvilken § man havner i, så må man være forberedt på hele emnet og det er jeg når jeg tager Konkursloven med i tasken.
- Jeg vil gerne have adgang til konkursloven elektronisk og papir.

Hvordan har du med at læse på iPad'en?

- Det er fint at læse på den, for et personligt hensyn er at når man runder de 50, har man brug for mere lys til at læse. Det bliver skarpere, så baggrundsbelyst tekst er nemmere at læse. Så slipper jeg for at bruge læselampe.
- Der er intet flimmer i det.

[Viser Kindlen]

- Den ville jeg aldrig vælge.
- Som et medie til at læse – njaae.
- Den er ikke lettere - de 100 eller 200 grams er ikke det som gør forskellen for mig.
- Det der kan være bestemmende for mig, er hvis udbuddet ikke bliver det samme på de to platforme. Hvis udbuddet bliver styret hent til fx Amazon, så ville det være en udfordring, men det tror jeg nu ikke det bliver.

[Afslutningskommentar]

- Tak for initiativet

Interview Nr. 6

Udført tirsdag d.15/11. Kl. 11.00

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Jeg er meget stor fan af e-bøger. Jeg er meget minimalistisk, så det her synes jeg er fantastisk.
- Bare det at jeg kan have hele mit bibliotek på min iPad, ville jeg synes var rigtig lækkert, hvis det kan lade sig gøre.
- Jeg har ikke det store behov for at printe. Jeg kan lave mine overstregninger i e-bogen og man kan sætte et bogmærke, så fungerer rigtig godt.
- Når jeg så har brug for at printe indimellem kunne man nøjes med et fælles bibliotek man kunne printe fra - og så have alle bøgerne elektronisk. Det ville være helt fint. Jeg er ret stor tilhænger af konceptet.

Hvad synes du overordnet om ideen bag faglitterære e-bøger

- Jeg synes faglitteratur som e-bog er helt perfekt, der har du søgemuligheder, det er bedre end at sidde med et indeks i en bog, som måske ikke er helt opdateret. Jeg synes det er nemmere at søge i denne her e-bog.

IPAD'EN

Hvad synes du overordnet om iPads?

- Jeg er meget meget glad for min iPad.
- Hvis jeg nogensinde stopper her, så er det første jeg køber. Jeg kan simpelthen ikke undvære den.

Bruger du din iPad i hverdagen?

- Ja jeg bruger den både på arbejde og derhjemme.
- Jeg svarer nok ca. 50 % flere mails i fritiden end jeg gjorde før. Jeg føler det ikke som en belastning, det var snare en belastning før, hvor det skulle gøres på BlackBerry.
- Den bliver også brugt til aviser og til fritidsinteresser. Jeg bruger den, når jeg spiller guitar, til at stemme den. Det er den også god til.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

Hvordan er det gået med e-bogen? Har du haft brug for den?

- Ja - jeg har brugt til flere konkrete opgaver – mest til informationssøgning til forskellige problemstillinger som skulle løses. Den er lynhurtigt at søge, når man har fanget wordingen ved at slå op i indekset på bogen. Så kan du bare bladere imellem dine søgeresultater og indsætte noter. Men også bookmarks.
- Det har virkelig været et effektivt redskab. Jeg ville ønske vi havde alle vores bøger elektronisk som vi bare kunne trække på. Det ville virkelig være smart. Så kunne vi lave vores litteratursøgninger meget meget hurtigere. Der er så lige det med at printe, hvor der skulle gøres noget.

- Jeg er heller ikke vild med e-bogslæseren [Bluefire Reader]. Jeg synes den hakker.
- Det lykkedes ikke at lægge den over i IBooks. Jeg foretrækker helt klart iBooks. Det glider meget bedre og det er nemmere at bruge.

Har du læst i e-bogen?

- Jeg har slået op og læst de noter jeg skulle bruge. Det jeg har gjort når jeg har brugt den – også for at lære den at kende er at jeg er gået ind på indexet, fundet emnet. Læst starten af det og fundet wordingen og så lavet min søgning baseret på den wording jeg har, kunne se der var. Den fremgangsmåde har været rigtig god.
- Har sågar siddet derhjemme og læst i konkurrenceretsbogen i min sofa, fordi jeg kedede mig, Så smart er det – når man ligefrem bruger sin fritid på at hygge sig med faglitteratur.
- Men ellers har jeg brugt e-bogen herinde på kontoret.

Har du haft et trykte eksemplar af Konkurrenceretten i EU på dit kontor den sidste måned?

- Ja, men jeg har ikke brugt den. Jeg lokaliserede det jeg skulle bruge i e-bogen og fik en student til at kopierer det fra den anden [trykte bog].

Normalt når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?

- Det er noget med Post-it - og kopier med overstregninger. Det er et kæmpe minus ved vores [biblioteks]bøger, at man ikke må lave overstregninger. Det er for mig fordelen ved denne her e-bog – at man kan lave sine overstregninger og hurtigt finde frem til de relevante passager.
- Det er meget ens personlighed om man kan lide at arbejde med de her e-bøger. Hvordan man finder tingene og hvordan man arbejder. For mig er det fint med overstregninger og noterne jeg kan skrive til i programmet.

DET LITTERÆRE VALG

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Det var den eneste som var relevant for emnet.

Skulle du bruge bogen som dokumentation for en sag?

- Nej – eller jo, jeg har udarbejdet et notat hvor jeg skulle ned i nogle ret komplicerede problemstillinger, hvor jeg brugte e-bogen, men ikke som dokumentation.
- Lige i sådan et tilfælde hvor man skal bruge den som dokumentation, der duer e-bogen jo ikke – der er det for besværligt at få printet.
- Det er ikke optimalt at tage screendump af mange sider og sende dem til sig selv som JPEG billede. Hvis bogen skal bruges allround til det hele, så skal man have mulighed for at printe flere sider.

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du bibliotek her på stedet?

- Ikke så meget. Vi har meget begrænset litteratur og vi har kopier af det meste af det vi bruger. Jeg er meget sjældent nede i biblioteket, Hvis jeg skal bruge noget, som forarbejder, så er det en student jeg sender ned.
- Vores arbejde er meget casebaseret så vi bruger meget domme fra EU-domstolen. De bøger jeg bruger til dagligt, har jeg stående oppe hos mig. Nogle af dem er bibliotekets. Det er meget specielt område, så bøgerne forsvinder ikke lige. Så sparer man turen ned fra femte. Det er også meget rart.

Hvis du fik en pakke med alt relevant faglitteratur, hvordan vil du så have adgang til det?

- Så ville jeg have det som e-bog – 100 % Det ville jeg ikke have på trykt.
- Fuldstændig ligegyldigt hvad det er for en type litteratur. Det er tilgængeligheden. Uanset hvor jeg er, så kan jeg gå ind her på. Det er lige ved hånden. I taxaen, hjemme. Det er virkelig noget jeg godt kunne tænke mig.
- Forudsat det ikke er retssager, for så skal der jo printes.
- Den måde jeg arbejder på er meget fra sag til sag og der skal jeg forstå hvordan tingene hænger sammen og der vil det være fuldt ud tilstrækkeligt med e-bøger.
- Hvis funktionaliteten med print var der, så ville der ikke være nogen bekymringer overhoved.

Hvad nu hvis bøgerne lå på din computer i stedet for iPad'en?

- Jeg synes man læser bedre på iPad'en, jeg koncentrerer mig bedre når jeg sidder og læser fra iPad'en, end hvis jeg sidder ved computeren. Jeg tror det er noget med stillingen, fordi man holder den som en bog lige som du er vant til, det tror jeg har ret stor betydning.

[Viser Kindlen]

- Vil hellere læse på iPad'en end Kindlen, fordi den har alle de andre funktioner, som at gå på nettet. Jeg har ikke behov for 2 readere, så vil jeg hellere have en som kan det hele. Det ville være spild af ressourcer at skulle have både en desiseret e-bogsreder og en tablet.
- Jeg har prøvet Kindlen før og der var jeg vild med den. Men nej - Kindlen er rar, når man er uden for, men ellers er det ikke relevant.
- Det er ikke et problem for læsningen at skærmen er baggrundsbelyst.
- Jeg bruger meget iPad'en når der er mørkt eller dårlig belysning. Sætter mig hos min dreng, når han sover. Så er det godt skærmen er baggrundsbelyst.
- Det har været en positiv oplevelse at skulle bruge den som arbejdsredskab. Det har virkelig været en aha-oplevelse

FREMTIDEN

Kunne du finde på at købe faglitterære e-bøger til dig selv lige nu, eller i nær fremtid?

- Jeg kunne aldrig finde på at købe faglitterære bøger, dem vil jeg have. Jeg gider ikke betale for dem.

Kunne du finde på at købe andre former for litteratur?

- Jeg kunne godt finde på at købe skønlitteratur.
- Lige præcis skønlitteratur, er en meget en æstetisk ting, så der vil jeg foretrække at have en papirbog. Jeg er fra et hjem med mange bøger, så det er også følelsen af det - eller låne det på biblioteket.
- Jeg er meget bevist om ikke at printe for meget, at vi ikke smider meget ud og vi ikke sviner for meget med ressourcer derhjemme. Der er e-bøgerne det næste skridt. Det er meget papir man har bundet i papirbøger. Hvis man kan have 4 reolfulde på sådan en lille iPad. Det er meget plads man kan få frigjort.
- Jeg har Euroman elektronisk på iPad'en i stedet for på papir. Der vil jeg meget hellere have det på iPad'en. Jeg ser ingen grund til at have det i papir.
- Jeg var også glad for at have Børsen på, men den er jo lukket nu [Husets onlineadgang].

DET TEKNISKE

Hvad syntes du om teknikken?

- PDF er ok. Men det er irriterende at filen ikke kan være på én side – men lige er lidt for stor, så man kan rykke rundt med den.
- Det kunne være relevant hvis man kunne zoome ind, så man kunne få vist flere sider, på skærmen, så man får overblikket.
- Der virkelig nogle mangler i denne her e-bogs reader – men det skal nok blive bedre.

Interview Nr. 7

Udført tirsdag d. 15/11. Kl. 13.00

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Det er dejligt at have mulighed for at have dem med på iPad'en frem for at skulle slæbe bøger rundt generelt. Men jeg er typen som mere til fysiske bøger fordi det giver nogle flere muligheder.
- Jeg ser ting visuelt og kan fornemme hvor på siden ting står, og har markeret det. Jeg får ikke helt samme oplevelse, når jeg læser det som e-bøger. Normalt når jeg har læst ting i en bog, så kan jeg sige hvor står det på siden. Det er nok også nemmere når man læser mere sammenhængende og jeg har mere brugt bogen som opslagsværk. Men ellers synes jeg det er super dejligt og nemt med e-bøger

IPAD'EN

Hvad synes du overordnet om iPads?

- Den er jeg rigtig godt tilfreds med. Jeg bruger den rigtig meget. Hele netfunktionen og det at være online.
- Jeg bruger den både til arbejde og fornøjelse. På vej hjem til familien i Jylland. Enten sidde og arbejde på den, eller se en film.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

Hvordan er det gået med e-bogen?

- Det er gået ... Jeg tror problemet med Selskabsloven er at den er så tyk. [1344 sider] Jeg mangler en måde at lande ned på netop side [...] Jeg har brugt utroligt meget tid på at sidde og bladre. Hvis jeg så har fundet den side jeg skal bruge og så skal tilbage til noget andet, så skal jeg til at starte forfra.
- Jeg har ikke brugt muligheden for at sætte noter på de relevante sider, men det handler også om måden man bruger den. Nogen gange sidder man også og læser noget og det er først efterfølgende man ser, at det skal man bruge i den sammenhæng.
- Der mangler overskueligheden. Hele indholdsfortegnelsen fylder jo 8 sider.

Normalt når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?

- Så er det med Post-it, en blok og overstregning på kopier.

Skal du bruge det i retten? Skal du dokumenterer?

- Ja – det skal jeg i nogle sammenhænge. I andre sammenhænge er det også hvis jeg sidder og laver notater, som kan vedlægges relevant litteratur.

Har du haft et trykte eksemplar af selskabsloven på dit kontor den sidste måned?

- Nej det har jeg ikke.

Har du kopieret fra den trykte bog?

- Nej ... jeg så du sendte en mail [Se bilag 1], det var faktisk meget dejligt... linkmæssigt til hvordan kopi virkede.

DET LITTERÆRE VALG

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Der er fordi jeg sidder i kapitalmarked flyttet op fra rekonstruktion og har mange rekonstruktionssager. Sidder knapt så meget med den selskabsretslige del. Når jeg havde muligheden for at have bogen så jeg kan læse op på det løbende. Baggrund, opfølgning, opsummering af viden, opslagsværk.

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du bibliotek her på stedet?

- Det gør jeg relativt sjældent. Jeg har enten en fuldmægtig eller student til at finde tingene til mig. Så jeg bruger det, men ikke direkte.

Når du skal bruge relevant faglitteratur, køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?

- Så låner jeg det i biblioteket

Hvordan vil du helst have adgang til din faglitteratur - Hvis du nu kunne få en pakke med alt relevant faglitteratur inden for dit emne til din iPad?

- Jeg tror jeg på sigt ville vælge e-bøgerne, men der er en tilvænningsfase i det. Lige nu og her, vil jeg klart vælge at have bøgerne fysisk. Også fordi dem jeg har nu er mine egne primært, så jeg har streget i dem og der er noter i dem og jeg ved hvor tingene står. Hvis det arbejde skal overføres til det elektroniske medie, kommer det til at kræve lidt mere.
- Hvad er nemmest? – det nemmeste for mig er at tage bogen på hylden hvor jeg ved hvilken side det står på, hvor dét står og dét er markeret op.
- Den måde jeg arbejder på, så er oplysninger nemmere tilgængelige for mig på den måde fordi jeg lige præcis ved hvad jeg kan finde frem for at skulle søge hele systemet igennem. Jeg har gjort bemærkninger i marginen til de enkelte ting, eller lavet nogle henvisninger til øvrige oplysninger.
- Nye bøger fremadrettet, kan man få det forhold til, fordi man så markerer og sætter noter ind i e-bøgerne. Det er en tilvænnings sag og det handler om rutiner.
- Jeg har et forhold til bøger – også skønlitterære - at jeg helst vil have dem på hylden så jeg ved hvor jeg har dem. Hvis det er sådan at jeg kan vælge at have bogen hjemme i reolen, så ville jeg foretrække det. E-bøger skulle kun være til ferier, fordi de er lette at have med.

Hvad nu hvis du kunne få adgang til e-bøgerne på din computer i stedet for din iPad.

- Det ville helt sikkert være interessant. Det kunne sagtens fungere.
- Der ligger på min arbejdsbærbar allerede nogle af bøgerne fra Karnov Group. Det har jeg også brugt.
- Hvis jeg skal bruge vejledninger og bekendtgørelser søger jeg dem også på nettet. De ligger allerede i Karnov.
- Jeg arbejder primært over nettet hvis det er muligt, med de oplysninger som er tilgængelige den vej igennem.

Er der forskel på hvad det er for en type af bog?

- Nej det tror jeg ikke har nogen indvirkning for mig.
- Det har klart være væsentligt nemmere, når jeg læser skønlitteratur på e-bogen, Men det er jo også bare [at blade] én vej.
- E-bogen er svære at anvende som opslagsværk. Hvis det er kortere bøger du læser i en sammenhæng, ville det klart være nemmere for mig.
- Jeg har haft problemer med at anvende den som professionelt værktøj.

FREMTIDEN

Kunne du finde på at købe faglitterære e-bøger til dig selv lige nu, eller i nær fremtid?

- Det kunne jeg godt ja

Hvad med andre former for e-litteratur?

- Det har jeg gjort, så det kunne jeg godt finde på. Jeg har købt nogle Jo Nesby Krimier.

DET TEKNISKE

Hvad syntes du om teknikken?

- Jeg synes det er svært at springe frem til de enkelte sider. Man skal hele bladrefunktionen igennem, frem for lige at gå ind på den relevante side.
- Jeg er vant til at læse på skærmen så det passer mig fint.
- Jeg har manglet printfunktionen.

[Viser Kindlen]

- Den er mere behagelig at læse på - og jeg kan tage den med i parken i solskin. Det kan jeg godt finde på.
- Her kan man bruge funktionen "go to..." hvor man kan vælge at gå en specifik side. Det vil jeg gerne have til iPad'en, for hvis man søger på side nummer 220, kan man lige så godt få § 220. Det er noget bøvl.

[Vi undersøger det og man kan ikke gå til en specifik side i Bluefire Reader]

- Det har jeg savnet. Ellers havde jeg nok været noget mere glad for e-bogen. Det har været det største irritationsmoment.

[Afsluttende kommentarer]

- Det fungerer ellers ganske OK. Jeg kan sagtens finde på at bruge e-bøgerne fremadrettet.

Interview Nr. 8

Udført tirsdag d. 15/11. Kl. 14.00

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger

- Det er en rigtig god ide. Den måde at iPad'en er sat op på, gør det super lækkert at læse på.
- Jeg har ikke prøvet så meget e-bøger, men jeg har været meget begejstret for at læse fx Børsen på iPad'en, fordi der er nogle muligheder, som ikke har på samme måde i papiret. Det er interaktivt og det er nemt rigtig lækkert at se på.
- **Man har ikke problemer med at noget er trykt i for små typer, for det vælger man selv. Det er en super god ide.**
- Det er en fordel at man sparer papiret.
- Pladsmæssigt er det en kæmpe fordel at man kan have en uanet mængde med i tasken uden at det fylder mere end iPad'ens tykkelse.
- Selve ideen er helt genial.

IPAD'EN

Hvad synes du overordnet om iPads?

- Jeg er meget begejstret for iPad'en. Det er mest for sjov at den er rigtig fed. Ud over e-mails mangler den lidt for at den kan være fuldt anvendelig. Fx mangler den et tekstbehandlingsprogram, vedheftningsfunktion og flytte dokumenter fra en mail til en anden. Kan man gøre det overhoved? Man kan godt sende ting videre, men det kan godt være det er mig der ikke kender funktionerne ordentligt. Det kan godt være man kan købe sig til det.
- Generelt er den super brugervenlig og meget nem. Den er idiotsikret fordi den er svært at ødelægge opsætning. Min datter på 1 år morer sig med at kage rundt i den og der sker jo intet. Det er brugervenligt og lækkert at arbejde med.
- Man kan bruge den til alt muligt - læse avis, hører musik, maile, se fjernsyn.
- **Jeg bruger den hele tiden – på arbejde til at hører musik på ... Den er tændt hele tiden og det er en kæmpe fordel – det gør også at man vil arbejde på noget, man ikke ville arbejde på normalt.**
- **Brugt Citrix på iPad'en, men det er lidt handicappet uden mus – små ikoner – men jeg kunne bruge det.**
- Måske en skærm pen kunne løse problemet.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE / DET LITTERÆRE VALG

Hvordan er det gået med e-bogen?

- **Hvis udvalget at e-bøger var større havde jeg nok brugt det mere. For lige netop konkurrenceretsområdet, der var kun lige denne her bog som jeg valgte. Og det er ikke fordi jeg har haft synderligt behov for den.**
- Som jeg sagde til dig forleden, så ville det have været lækkert med den kommenterede Konkurrenceret eller noget i den stil. Der kunne også være andre bogmedier, som kunne være interessant.
- Hvis man havde en løsning som svarede til det vi har med den gule Karnov som vi har adgang til igennem databasen hos Karnov Group, hvis man kunne forestille sig det samme måde med e-bøgerne, som blev opdateret løbende.
- **Der skal stadig være et fysisk bibliotek som man kan printe fra.**

Normalt når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?

- Det kommer meget an på hvad jeg arbejder med.
- Nogen gange kopierer relevante sider og overstreger og noter i margen, eller også har jeg bogen med gule sedler ind. Ofte er det rart, når man skal drøfte det med kollegaerne, at have et specifikt tekststykke kopieret og markeret.
- Love og kommentarer. Løsblade og oversigtsværker er den type litteratur jeg bruger.
- Det er vigtigt at printfunktionen kommer til at fungere.

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du bibliotek her på stedet?

- Hvis jeg ikke havde min egen lille private bibliotekssamling, så ville jeg bruge det endnu oftere end jeg gør. Jeg bruger bøgerne ofte.
- En gang imellem har man behov for noget obligationsrets eller proces og jeg skal ud og rende. Det er meget vigtigt at biblioteket er velfungerende.

Når du skal bruge relevant faglitteratur, køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?

- Jeg køber det aldrig. Jeg ville synes det var spøjst, hvis jeg skulle betale de arbejdsredskaber jeg bruger, for at tjene penge til huset.

Hvordan vil du helst have adgang til din faglitteratur?

- Så kunne jeg sikkert også vænne mig til det elektronisk.
- Hvis det fungerer med at printe, og jeg kan jo selv søge og highlighte tekst – så tror jeg helst jeg helst have det elektronisk. Jeg tror godt jeg ville tage skridtet.

Gælder det alle typer af faglitteratur, eller er der noget som ville være bedst at have på tryk?

- Jeg kan ikke lige se hvad det skulle være.
- En bog er mere uhåndterlig, det er sådan man er vant til at gøre det – men iPad'en er oppe i bogformat så det er svært for mig at se hvilke fordele der skulle være ved trykte bøger. iPad'en er tyndere, det fylder ikke så meget ... og lettere.
- Det er upassende at folk tager de trykte biblioteksbøger med hjem, så andre ikke kan bruge dem. og det kunne man netop gøre, hvis man havde dem elektronisk. Det er mere fleksibelt at have hele sit kontor med under armen.
- Den er rar at læse på og skimme i. Det fungerer rigtig godt. Og det er en fordel at man kan læse i mørke.
- Kun et problem at den kan løbe tør for strøm, men den kan sådan cirka holde en dag ved almindeligt brug.

[Viser Kindlen]

- Funktionaliteten er nok den samme langt henne af vejen. Kindlen virker mere gammeldags også fordi den bruger knapper og ikke touch.
- Hvis jeg ikke havde min iPad i hånden, så ville jeg godt kunne li' Kindlen.
- Jeg har ikke nogen holdning til om Kindlen er bedre eller dårligere at læse på. Jeg har ikke noget problem med at læse på iPad'en - overhoved.

FREMTIDEN

Kunne du finde på at købe skønlitteratur?

- Det irriterer mig at skønlitterære bøger er samme pris for trykte og e-bøger, når der ikke er udgifter til trykkeri.

[Viser prisforskelle på e-bøger v. s. trykt bøger jævnfør figur 2 i produktrapport]

- Det er jo ikke fordi man ikke har råd til at købe bøgerne, det er bare... Hvis bogen nu er vildt god, vil man godt betale mere for den. Jeg synes det er fair at der er en rabat på at de ikke har udgifter til trykkeri.
- En fair pris for en e-bog er en væsentlig rabat – 1/3 eller ½ pris. Alt er jo dyrt i Danmark.
- Hvis man nu går på Gyldendal, så synes jeg det er hampert at de vil tage 200 for en [skønlitterær] bog som de ikke har trykkeriudgifter til overhoved.

Interview Nr. 9

Udført tirsdag d. 15/11. Kl. 15.30

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Der er klart nogle fordele ved e-bøgerne. En af de rigtig store fordele er at man kan have dem med og man slipper for at slæbe sig en pukkel til.
- De er smarte, de er nemme slå op i. De er rimelig nemme at bruge.
- Jeg kan godt lide jeg kan markerer tekst og indsætte noter.
- Overordnet er mit indtryk at det fungerer ret godt.

IPAD'EN

Hvad synes du overordnet om iPad?

- **Jeg er glad for min iPad. Til at starte med så jeg det som et stykke legetøj for at kompensere os for multimedieskatten, men det er mere nuanceret. Den er smart fordi man slipper for at tage computeren med hjem. Det er nemt at skrive e-mails og søge. Det hænder man får e-mails om aftenen og man er nødt til at undersøge nogle ting – og der fungerer det ret godt.**
- Smart og nem i toget til at opdatere mig på nyheder i toget
- Der er en vis fornøjelse i den.
- Jeg bruger den nok mere end halvt til fornøjelse.
- Det har også meget med hvordan man bruger den, for i vores afdeling og med de klienter vi har, ville det se mærkeligt ud, hvis jeg brugte den til præsentationer. Det er fordi vi primært har offentlige klienter.
- Jeg lader den typisk blive i tasken under mødet – men bruger den måske i pausen lidt diskret.
- Jeg bruger den arbejdsmæssigt - også i stedet for BlackBerryn. Den er mere behagelig at læse på og den er nemmere at bruge og svare på.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

Hvordan er det gået med Miljøretten?

- Jeg har brugt bogen når jeg skulle slå noget op.
- Jeg har også læst nogle sider for at se hvordan det var at læse en side eller to – og jeg blev ikke træt.
- **Jeg er glad for at du sendte det her med at det kan lade sig gøre at printe [se bilag 1]. For det var en af mine bekymringer. Det er tit, specielt når vi skriver notater eller indlæg, at det kan være vigtigt at have det i hånden, have det med.**
- Det er også et levn af at advokater er af den gamle skole – det er meget med at have loven i hånden, så vi ved hvad vi har med at gøre.
- Det er stadig rare for mig hvis jeg skal læse et helt kapitel i en bog, eller et afsnit, så kan jeg godt lide at skrive til, og jeg er ikke god nok, endnu i hvert tilfælde, til at bruge iPad'ens funktioner til det.
- Hvis jeg ved jeg skal bruge det igen og igen, eller over en længere periode, så tror jeg ville tage de 20 sider ud, så jeg kan understrege, skrive i hånden, skrive til. Der er en følelse af at have papiret i hånden der gør det lidt nemmere – også så jeg kan lægge det til sagen.

Hvis du har en trykt bog, gør du så også det? Kopiere du de sider du skal bruge, hvis det er en biblioteksbog?

- Jeg gør det ikke altid, hvis det er biblioteksbøger. Men jeg gør det i det omfang, som det er relevant for sagen. Det tror jeg mange gør, selvom det er tåbeligt og spild af papir. Så kan det ligge på sagen sammen med notatet.
- Som fuldmægtig arbejder jeg under nogen som skal tjekke éns notat igennem. Det er rart for dem at have baggrunden for ens konklusionerne i hånden, når de tager arbejdet med hjem.
- Men det er nok en tilvænnings sag – det er en udvikling hvor vi går generelt væk fra at printe og bliver bedre til også at bruger e-bogen til det. Det er et levn fra tidligere.
- I forhold til faglitteratur er det tungere læsning - jeg vil begynde at bruge min iPad til at læse skønlitteratur på, i stedet for at købe en hard copy. Der skal der jo ikke bruge det eller noterer.
- Som overordnet orientering - Hvis jeg skal læse Miljøretten fra ende til anden, så kunne jeg sagtens tage den som e-bog. Der kan jeg godt bruge den, fordi jeg ikke skal skrive til Der orienterer du dig om emnerne som du læser dem. Ligesom en lærebog på universitetet. Jeg har som sagt ikke gjort det endnu.

Har du haft Miljøretten stående på hylden i denne her måned?

- Ja – for der var noget, hvor jeg var nødt til at printe.
- Den har stået på hylden, men jeg har bevist fravalgt den trykte bog når jeg lige skulle slå noget op, fordi jeg vidste vi skulle snakke om hvordan oplevelsen har været.

Var det ok for dig at bruge iPad'en i stedet for bogen?

- Ja det synes jeg helt bestemt.

I næste uge, hvor du har din iPad ved siden af dig, og du skal finde noget i Miljøretten, hvad gør du så?

- Der vil jeg nok tage iPad'en. Det vil jeg prøve – også for at blive bedre til at bruge den, husker sig selv på at bruge den. Og vi har jo ikke altid Miljøretten liggende. Der er ikke helt nok, men jeg kan jo ligeså godt bruge den som e-bog.

DET LITTERÆRE VALG

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Jeg valgte den bog fordi vi bruger den forholdsvis meget, der er ikke så mange af dem og den bliver brugt flittigt. og de forsvinder, for der er nogen som ikke er så gode til at afleverer.
- Denne her er smart at have med ud til møder eller seminar, når man lige hurtigt skal orienterer sig. Det er et meget omfangsrigt værk.

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du bibliotek her på stedet?

- Jeg bruger biblioteket ca. 3-4 gange om ugen, hvor jeg henter bøger til baggrundsundersøgelser, hvor jeg undersøger ting ude i periferien.

Når du skal bruge relevant faglitteratur, køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?

- Så låner jeg det, og hvis det mangler skriver jeg til enten dig eller Lars.
- I arbejdssammenhæng ville det være fjollet af mig og gå ud og købe det selv.

Hvordan vil du helst have adgang til din faglitteratur? Hvad nu hvis du kunne få adgang til alt inden for dit område som e-bøger?

- Ja det ville jeg. Af den grund at så ville jeg have adgangen hele tiden og jeg ville ikke være afhængig af om andre nu havde lånt og glemt at afleverer det. Så ville det være nemt fordi man havde hele fagområdet med uanset hvor man var.
- Det ville ikke være nødvendigt for mig at have adgang til trykte bøger, hvis print og note funktionerne fungerede og var nem at bruge.

Ville du være interesseret i at have bøgerne, hvis de lå på din computer?

- Ja - men noget af fleksibiliteten ved iPad'en er at den fungerer ligesom en bog. Den kan ligge ved siden af computeren imens. Ellers bliver det meget klikken frem og tilbage mellem forskellige ruder. Du har ikke fuldt overblik over hvad du skriver kontra hvad du læser, når det er i forskellige ruder.
- Flexibiliteten i iPad'en ville jo ryge, så jeg ville vælge iPad'en, hvis jeg skulle vælge.

DET TEKNISKE

Hvad syntes du om teknikken?

- Det vigtigste, som vi fik gjort, var at man kunne printe der inde fra. Jeg har ikke selv prøvet det, men det var vigtigt for mig at vide at det kunne lade sig gøre. Screendumpet skal e-mails videre, og så printer man derfra. Det virker ikke så kompliceret - det bliver bare lidt irriterende hvis jeg skal printe 25 sider.
- Min bog passer med én side. Det ville være irriterende, hvis den ikke kunne være på skærmen på iPad'en, specielt hvis det var halvdelen af siden som var længere nede.

[Viser prisforskelle på e-bøger v. s. trykt bøger jævnfør figur 2 i produktrapport]

- Forskellen i prisen skal være i omkostningerne som der bruges på at producerer den. Så det virker ok. Der er en besparelse at hente, men man kan jo altid overveje om den skal være billigere.
- For mig er en pris lige over 50 % fin - eller 60 % - for ellers ryger ideen.
- Det er i forhold til de begrænsninger som der stadig er. Når vi køber en trykt bog, så er den jo til anvendelse i hele huset. Denne her bliver mere låst på at det er min.

[Viser Kindlen]

- iPad'en minder om en almindelig skærm – og man kan regulere lysstyrken på iPad'en – så man ikke får ondt i øjnene. Hvis man ikke sætter lysstyrken ned, så bliver man irriteret af det på et tidspunkt.
- Jeg har ikke testet at læse på iPad'en i længere tid, for at se hvordan det føles.
- Kindlen er god at læse på – det er som at læse en trykt side.
- Det er en fordel at man har et multiværktøj /legetøj. Men Kindlen er jo langt under halv pris i forhold til de modeller vi har.
- Kindlen kunne fungerer fint nok, men den begrænser muligheden for at gøre alle de andre ting som e-mail og tage PowerPoint præsentationer med.

[Afsluttende kommentarer]

- Det er meget rart at have mit eget eksemplar som de andre ikke kan hamstre.
- Tak fordi jeg måtte være med.

Interview Nr. 10

Udført onsdag d. 15/11. Kl. 15.30

INTRODUKTION

Hvad synes du overordnet om e-bøger?

- Jeg har ikke rigtig en holdning til det, jeg har ikke rigtig brugt det så meget. Det er min debut med en e-bog.
- Bogen er et godt opslagsværk. Hvis man har en problemstilling, så går man ind og læser noterne til loven, men jeg har også brugt den lidt mere, også fordi jeg vidste jeg skulle bruge den, til generelle opslag i selskabsloven også bare for at læse selve lovteksten og hvad der står i en bestemmelse.
- De første par dage brugte jeg den rigtig meget også for lige at se hvad det var, men også efterfølgende i forbindelse med arbejde, når jeg er stødt på problemstillinger også uden for kontoret, er det rart at have muligheden, i stedet for at sige det må jeg lige vende tilbage med, så at kunne sige "lige et øjeblik" og så slå det op med det samme.
- Så det har været rigtig godt.
- Min debut i e-bøger har været overvejende positiv.

IPAD'EN

Hvad synes du overordnet om iPad?

- iPad'en er jeg blevet rigtig glad for. Jeg har stor glæde af at bruge den som arbejdsredskab.
- Jeg har den som regel med, men hvis jeg skal ud af huset, så har jeg den med. Også fordi det er rart med kalender.
- Den fungerer bedre end BlackBerry som ikke er lige så rar at arbejde på som iPad'en.
- Bruger den meget der hjemme hvis man lige skal slå noget op på nettet, i selskabsloven, nyhederne, vejret.
- Jeg bruger den til at følge med i aktieudviklingen.
- Jeg er altid tilgængelige via BlackBerry, men jeg vil hellere bruge iPad'en. Det er nemmere at lave en lækker mail med rigtig autosignatur. Det er mere troværdigt, end en "sent from my BlackBerry"
- Jeg var en af skeptikerne, men nu er jeg overbevist. Jeg er ikke den store gadgetmand, men jeg synes det her er et rigtigt godt redskab.
- Den er enormt handy at have med.

E-BOGEN VS. DET TRYKTE MEDIE

Hvordan er det gået med e-bogen?

- I starten var det sjovt at sidde og finde ud af hvad det var og hvordan det fungerede, selve teknikken.
- Det har været rart at have e-bogen med – til møder og derhjemme, når man lige kom på et eller andet, eller sad og diskuterede. Det var rart at have lige præcis med selskabsret, som er noget jeg beskæftiger mig rigtig meget med – rart at have sådan et opslagsværk for hele tiden at være ajour og hvis der er noget du er i tvivl om, kan man lige slå det op. Det er en meget stor viden som er tilgængelig hele tiden.

Hvis du nu havde haft den trykte bog derhjemme og du også havde din iPad, hvilken én havde du så slået op i?

- Tidligere er jeg slet ikke i tvivl om jeg ville bruge bogen, der ved man det står ca. på side 240 og så kan man lige bladre ind og finde det, men nu synes jeg det er lige så hurtigt at søge hér. Og her kan du også lave nogle mere generiske søgninger og så finde nogle steder, du normalvis ikke selv ville have slået op i, i den fysiske bog. Der står nogle ting i noterne, som man ikke lige kunne huske stod der.
- I bogen, når man slår op på et emne, så går man til kapitlet og derefter til det afsnit hvor det ca. står, så læser du det og noterne, men ved at søge i e-bogen kan du have sådan en lidt bred søgning og så går du igennem de forskellige hits og så finder man måske nogle steder i bogen, hvor det er behandlet fra en lidt anden vinkel. Det er nok grunden til at jeg hellere kunne finde på at vælge e-bogen i dag, afhængig af emnet.

Har du haft et trykte eksemplar af Selskabsloven på dit kontor den sidste måned?

- Ikke på mit kontor, men tilgængelig.

Har du kopieret fra den trykte bog?

- Nej det har ikke været nødvendigt

Normalt når du arbejder med faglitteraturen, hvordan foregår det så?

- Det kommer lidt an på hvad det er til, hvis det er en sag, så printer jeg så det ligger på sagen.
- Jeg bruger ikke post-it, men laver en note til det, jeg lige laver.
- Hvis det er til en større retssag, vil jeg highlighte i kopierne.

DET LITTERÆRE VALG

Hvorfor valgte du netop denne bog?

- Jeg valgte den, fordi det er en bog jeg bruger meget i hverdagen. Det er en ret skrap test, fordi jeg er ret glad for bogen. Så i og med at jeg ikke havde nogen erfaring med e-bøger, så var det her en god bog at teste opslagsværksdelen.
- Den giver ikke det store indblik i hvordan en skønlitterær e-bog fungerer. Det kan jeg ikke vurdere.
- En mere læsbar bog, er jeg i tvivl om jeg kunne bruge. Mit faglitterære behov bliver dækket af opslagsbøger, det er dem jeg bruger primært i mit arbejde. Jeg bruger litteraturen til at løse konkrete problemstillinger.
- En kommentar bog er tungere end nogle af de andre selskabsrets bøger, som mere er emneopdelt, hvor det mere er hængt op på emner i stedet for bestemmelser. Og sådan en kunne jeg også godt forestille mig kunne være et godt opslagsværk – men igen et opslagsværk til at løse konkrete problemstillinger.
- Man burde gøre mere i bøger om baggrundslæsning, men det er der ligesom ikke tid til og det er ikke noget jeg bruger særligt meget tid på.
- Nogen gange kunne jeg forestille mig at der kunne være en relevans at have sådan nogle bøger man kunne læse i – måske fordi de var dér - tilgængelige.

Hvad nu hvis du fik en pakke med alt ind fra selskabsret til iPad'en? Ville det være interessant?

- Jae – det ville være en overgang at vænne sig fra, at når man skal behandle et emne, så ikke at skulle hente otte forskellige bøger på biblioteket og så sidde og bladre i dem.
- Jo – især ved at printe, ville det være relevant, så kan jeg kopiere de sider som er relevant - det kunne jeg godt vænne mig til at bruge iPad'en og e-bøgerne som opslagsværk og som arbejdsredskab.

DET BIBLIOTEKARISKE

Hvor ofte bruger du bibliotek her på stedet?

- Det er ret sjældent. Jeg får brugt det af de studerende som henter et eller andet. De relevante Selskabsretslige bøger jeg bruger står enten hos mig eller nabokontorerne. Så de er ret tilgængelige for mig.
- Jeg bruger også Karnov Group online.

Når du skal bruge relevant faglitteratur, køber du så selv litteraturen, eller låner du den fra biblioteket?

- Det er kun lån. Jeg har købt enkelte bøger - to bøger på fire år.
- Jeg vælger biblioteket bøger helt klart, fordi det er konkrete spørgsmål, som skal løses her og nu.

FREMTIDEN

Kunne du finde på at købe faglitterære e-bøger til dig selv lige nu, eller i nær fremtid?

- **Ja det kunne jeg måske godt.**
- Anden type af faglitteratur, end den jeg sidder med herinde, som kunne være rart at have tilgængelig i sin iPad. Økonomisk bøger, både for min personlige interesse – men også faglig relevant.

Kunne du finde på at købe andre former for litteratur?

- Det kunne godt være jeg skulle prøve det. Det kunne være rart, når man sidder i en bus, at have muligheden.

[Viser Kindlen]

- Det er ret behageligt at læse på det her [Kindlens e-ink]. Den er afgjort mere behagelig at læse på.
- Hvis man skal læse mange timer, så er iPad'en hårdere for øjnene end det her. Hvis den er i dobbelt størrelse ville det være bedre, så den er samme størrelse om iPad'en.
- Hvis man skal kører i tog 1½ time hver vej, så er den smart for den fylder ikke så meget og den er lettere at sidde med, men jeg ville have svært ved at skifte den ud fordi jeg så ville mangle alle de andre funktioner fra iPad'en.

[Viser prisforskelle på e-bøger v. s. trykt bøger jævnfør figur 2 i produktrapport]

- Jeg havde regnet med at prisforskellen var større.
- Jeg havde forventet halv pris - eller produktionsomkostningerne er små.
- Jeg havde regnet med at det var billigere. Når jeg tænker over det, kan jeg godt se at det burde ligge nogenlunde på niveau.
- Jeg ville forvente en e-bog var noget billigere end en trykt bog.
- **Arbejdsomt og læsemæssigt er der både fordele og ulemper. Når du har en bog, så har du den stående på din hylde. Det er også noget folk vil værdisætte.**
- De har vel også prissat bøgerne efter hvad de forventer man kan få for dem.

DET TEKNISKE

Hvad syntes du om teknikken?

- Det ville være en god information at få, hvis de skrev hvor mange gange ens søgeresultat optræder i teksten.

Bilag 4

Projektaftale

1. Indledning

Juridiske fagbiblioteker har det sidste års tid fået endnu et redskab til at imødekomme juristers faglitterære behov, da en del af den nye juridiske litteratur begynder at blive elektronisk tilgængelig.

I hvor høj grad denne elektroniske litteratur skal tilbydes af fagbiblioteket, er i særdeleshed afhængig af om juristerne bruger mediet, eller om der foretrækkes at have litteraturen på tryk. Her er det også relevant at vægte netgenerationen, som nu er på vej ind i firmaet og de vil sandsynligvis påvirke virksomhedens ældre generationer til at bruge de elektroniske medier, i højere grad.

Indhold

1. Indledning.....	1
2. Projektbeskrivelse	2
Bech-Bruun og Advokaterne	2
3. Problemet.....	2
Problemfelt.....	2
4. Teori og metode	3
Teoretisk grundlag.....	3
Valg af metode	3
Interviewguide.....	4
5. Ressourcer	5
6. Slutprodukt.....	5
7. Forventet effekt af projektets gennemførelse.....	5
8. Opfølgning	5
9. Tidsplan	6

2. Projektbeskrivelse

Bech-Bruun og Advokaterne

Biblioteket hos Bech-Bruun advokatvirksomhed begyndte allerede at implemente brugen af e-bøger sidste år, ved at udstyre de to biblioteksfilialer, i henholdsvis København og Aarhus med Kindle e-bogslæsere, som udlånes til virksomhedens ansatte.

Hen over sommeren 2011 har alle advokater og advokatfuldmægtige i alt 230 mennesker, fået en iPad af Bech-Bruun, hvilket har givet biblioteket lyst til at undersøge om tablets er et medie, jurister kan og vil bruge til at læse juridisk faglitteratur på.

Biblioteket forventer ikke at efterspørgslen af e-faglitteratur vil blive stor, men vil gerne have foretaget en undersøgelse hvor et antal jurister i en periode får adgang til faglitteratur på deres iPads. En sådan undersøgelse kan bruges til at vurdere hvor meget vægt der skal lægges på implementering af udlånet af e-bøger i fremtiden.

3. Problemet

Problemfelt

Bech-Bruuns jurister har alle fået en iPad, hvilket har fået bibliotekets leder Lars Kristensen, til at overveje om biblioteket skal tilbyde elektronisk faglitteratur til læsning på de elektroniske medier.

***Kan iPad's bruges som et arbejdsredskab for jurister,
til tilegnelse af faglig viden?***

Jurister har for vane at læsestof skal være tryk, men da den digitale teknologi efterhånden er allestedsnærværende, rykkes der ved brugsmønstre. Om juristernes adfærd har ændret sig i en grad så det vil være relevant for biblioteket, at tilbyde elektronisk faglitteratur, må undersøges.

4. Teori og metode

Dette projekt er funderet i flere forskellige metodiske og videnskabsteoretiske perspektiver.

Teoretisk grundlag

For at indkredse genstandsfeltet for nærværende opgave, har jeg valgt at fokusere på vidensformer¹. Ved at inddrage de forskellige typer af faglig litteratur dette felt indeholder, vil jeg undersøge forskellige typer af juridisk retslig faglitteratur² samt deres egnethed til det elektroniske medie.

- **Retsforskrifter** indbefatter love, bekendtgørelser, cirkulærer, forordninger, direktiver og traktater. Enkelte regler i en retsforskrift, kan være upræcise eller åbent formuleret. Historisk betegnelse er *Skreven ret*.
- **Afgørelser** karakteriseres ved at være den retslige stillingtagen til et konkret foreliggende spørgsmål. Der er forskel på domstolsafgørelser og administrative afgørelser.

Retsforskrifter og afgørelser er formaliserede retskilder: Her fastlægges autoritativt retslige regler.

- **Forarbejder** begrundes hvorfor en given lov ønskes gennemført, samt en forklaring af meningen af de enkelte regler i loven.
- **Juridisk litteratur** er ikke autoritativt fastsat men er som udgangspunkt mere fri i sit udtryk. Kan eksempelvis klarlægge retsdogmatikken³. Juridisk litteratur bliver som hovedregel ikke brugt som juridisk argumentation, men bidrager til denne. Inden for visse områder, bliver juridiske forfatteres litteratur, betragtet som juridisk retskilder.

Forarbejder og juridisk litteratur er mindre formaliserede kilder og indeholder en mindre normativ tilgang til stoffet.

Valg af metode

Med fundering i opgavens problemfelt, har jeg valgt at nærværende opgave skal operationaliseres ved hjælp af en kvalitativ undersøgelse i form af interviews.

10 advokater får adgang til en fagligt funderet e-bog af generelt juridisk interesse i en periode på en måned. Juristerne vil ikke alle få den samme type af litteratur. Noget af litteraturen vil være gratis tilgængelig på platformen Karnov Group.

¹ Gustavsson, Bernt (2001): Vidensfilosofi. Forlaget Klim.

² Blume, Peter (2011): Retssystemet og juridisk metode. Jurist- og Økonomiforbundets forlag. Kap. 11, 14

³ Retsdogmatisk - Beskriver de normer som findes i den gældende ret

- Restriktioner: I undersøgelsesperioden må den trykte udgave af bogen ikke benyttes. Den elektroniske litteratur må kun benyttes på undersøgelsesfeltets iPads.

Korte interviews (10-15 min) med hver enkelt person, skal herefter blotlægge:

- Hvordan det har været oplevelsen været ved at bruge faglitteratur på det elektroniske medie.
- Hvilke fordele og ulemper har der været ved mediet (iPad'en).
- Hvilke fordele og ulemper har der været ved e-bogen?
- Er restriktionerne blevet overholdt? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- Hvor relevant har tekniske forhold været. (begrænsninger som der ikke kan ændres)
 - Læsning på en skærm
 - Forskellen på læsning og skimming
 - Notetagning og overstregning af relevante passager
 - Print af indholdet
- Hvordan har de mere følelsesmæssige forhold været
 - At sidde med en iPad i stedet for en bog
 - Hvor fortrolig har respondenterne tidligere været med elektronisk læsning?

Mulighed for at stille opfølgende spørgsmål til enkelte respondenter efterfølgende.

Interviewguide

Formålet med interviewene er at få nogle korte, konkrete udsagn fra respondenterne. Fordi denne undersøgelse bliver udført i en travl privat virksomhed, er lange interviews ikke en mulighed. Til udførelsen af interviewguide, vil jeg finde inspiration og fagligt grundlag hos Kvale⁴.

⁴ Kvale, S.(2009): *InterView Introduktion til et håndværk*. Hans Reitzels Forlag. 2. udg.

5. Ressourcer

Bech-Bruun vil stå for de økonomiske udgifter, forbundet med anskaffelsen af adgang til den elektroniske litteratur. Priskeksempler på juridiske værker kan ses herunder:

[SELSKABSLOVEN \(LOV OM AKTIE- OG ANPARTSSELSKABER\) MED KOMMENTARER](#) E-bog til download Adobe Reader
DKK 1120,00 Online adgang 30 dage DKK 560,00

[DANSK PRIVATRET: EN LÆREBOG](#) E-bog til download Adobe Reader DKK 422,50 Online adgang 30 dage
DKK 211,25

Hvilken e-bog der vælges til denne undersøgelse, vil blive besluttet i samarbejde med projektstedet. Hvis der opstår behov for yderligere økonomisk kompensation til udførelsen af projektet, vil det diskuteres imellem kontaktpersonen Lars Kristensen og mig selv.

Materialer og maskiner, som Bech-Bruun råder over, kan benyttes til projektet. Hvis det er ønskeligt, er der også mulighed for at bruge et kontor.

Jeg vil desuden undersøge om det er muligt at låne en iPad af Bech-Bruun under forløbet.

6. Slutprodukt

Til projektet vil der blive udarbejdet en rapport - en opsamling af de informationer undersøgelsen har tilvejebragt. Der vil eventuelt også blive udarbejdet et essay om undersøgelsens resultat, til publicering på virksomhedens intranet.

Selve produktrapporten vil blive overdraget til Bech-Bruun inden udgangen af november, da IVA gerne ser at projektstedet får mulighed for at komme med kommentarer som indføres i den endelige projektrapport.

7. Forventet effekt af projektets gennemførelse

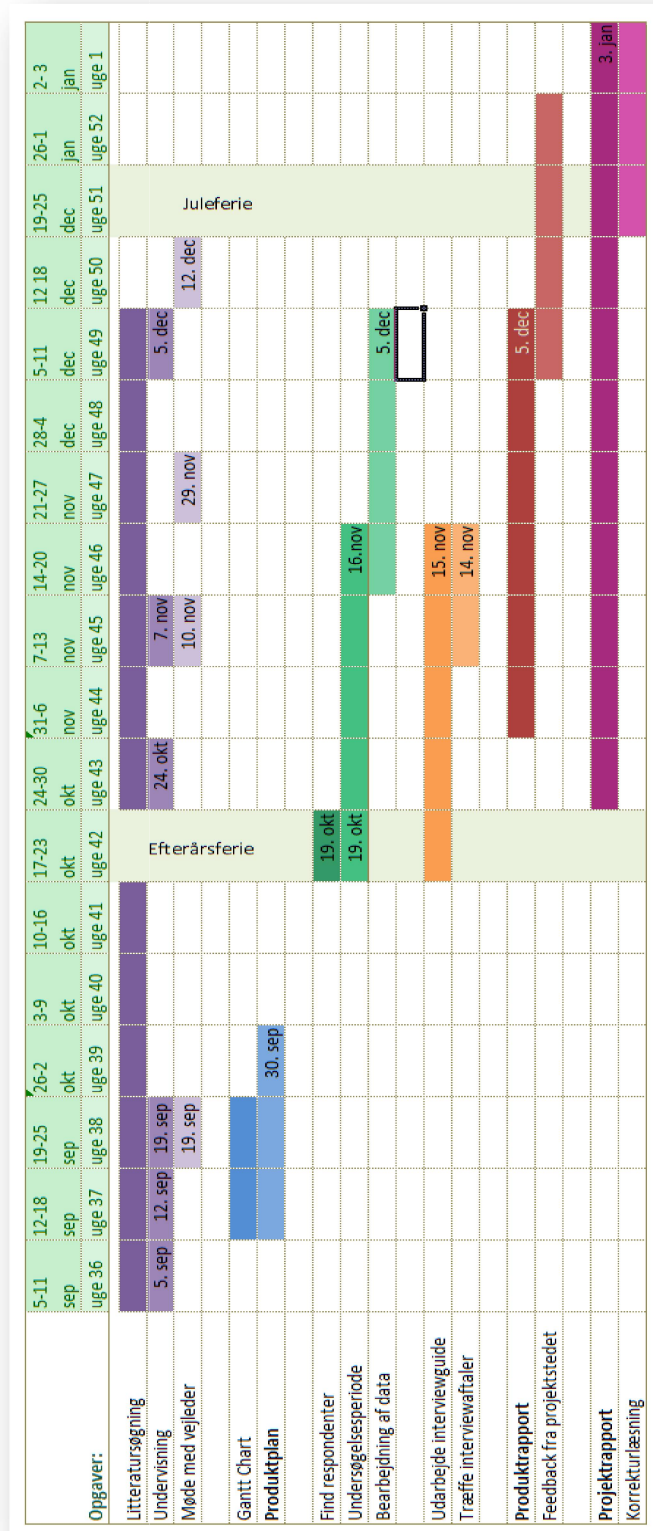
Det forventes, at den kvalitative analyse vil give et indblik i enkelte juristers forhold til at bruge juridisk litteratur på et elektronisk medie, fokuseret på iPads.

8. Opfølgning

Produktrapporten afleveres til Lars Kristensen. Der holdes et evalueringsmøde herefter. Efter færdiggørelsen af projektopgaven, fremsendes denne også til Bech-Bruun.

9. Tidsplan

Gantt Chart som ses i figur 1, indeholder en grafisk fremstilling over sandsynlig tidsplan for dette projekt.

t Chart indeholdende sandsynlige
dspunkter for delelementer